

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra bohemistiky

Česká filologie

Eva Nováková

**DÍLO HYNKA Z PODĚBRAD V LITERÁRNÍ
HISTORII 19., 20. A 21. STOLETÍ**

The Works of Hynek of Poděbrady in Literature History of the 19th, 20th and
the 21st Century

Magisterská diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Jana Kolářová, Ph.D.

Bc. Eva Nováková

Olomouc 2019

Prohlašuji, že jsem svou magisterskou diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní všechny použité zdroje a literaturu.

V Olomouci 11.12. 2019

Bc. Eva Nováková

.....

Mé poděkování patří Mgr. Janě Kolářové, Ph.D. za trpělivost a vstřícnost, které mi poskytla při odborném vedení magisterské diplomové práce. Také děkuji svým rodičům za podporu při studiu.

Obsah

1.	ÚVOD	6
2.	HYNEK Z PODĚBRAD: OSOBNOST A DÍLO	8
2.1.	Kníže z Poděbrad	8
2.2.	Dílo Hynka z Poděbrad	10
2.2.1.	Rozprávky rozličné	10
2.2.2.	Ostatní texty.....	15
3.	HYNEK Z PODĚBRAD V LITERÁRNĚHISTORICKÉM BĀDÁNÍ 19. STOLETÍ.....	18
3.1.	Nález Neuberského sborníku a jeho atribuce	18
3.2.	Poznatky druhé generace národních obrozenců	19
3.3.	Poznatky Václava Nebeského	20
3.4.	Zmínky v příručkách a učebnicích.....	22
3.5.	Poznatky pozitivistů.....	24
3.6.	Shrnutí myšlení o díle Hynka z Poděbrad v 19. století	26
4.	HYNEK Z PODĚBRAD V LITERÁRNĚHISTORICKÉM BĀDÁNÍ 20. STOLETÍ.....	27
4.1.	Václav Flajšhans: <i>Písemnictví české slovem i obrazem od nejdávnějších dob až po naše časy, 1901</i>	27
4.2.	Arne Novák: <i>Přehledné dějiny literatury české, 1910</i>	27
4.3.	Vilém Pražák: <i>Neuberkův sborník a Májový sen: příspěvek k poznání české poesie v XV. století a zvláště literární činnosti Hynka z Poděbrad, 1924</i>	28
4.4.	Jan Jakubec: <i>Dějiny literatury české I. (druhé vydání 1929)</i>	30
4.5.	Antonín Grund: <i>Úvod k edici Boccacciiovské rozprávky, 1950</i>	31
4.6.	Edice a teoretické příspěvky Zdeňky Tiché.....	33
4.6.1.	Bádání zaměřené na básnickou tvorbu Hynka z Poděbrad	33
4.6.2.	Příspěvek k poznání osobnosti Hynka z Poděbrad, 1971.....	35
4.6.3.	<i>Spisování slavného frejře</i>	36
4.7.	Jaroslav Kolár: <i>K počátkům české renesanční prózy, 1969</i>	37
4.8.	Jiří Pelán: <i>Neuberský sborník a Hynek z Poděbrad, 1996</i>	39
4.9.	Milan Exner: <i>Hynek z Poděbrad a problém umělecké formy, 1999</i>	41
4.10.	Shrnutí teoretických přístupů a také nových poznatků o díle Hynka z Poděbrad v literárněhistorickém bádání 20. století.....	42
5.	HYNEK Z PODĚBRAD V LITERÁRNĚHISTORICKÉM BĀDÁNÍ 21. STOLETÍ.....	44
5.1.	Jan Malura: <i>Místo koně na paní jezdil, 2000</i>	44
5.2.	<i>Česká literatura od počátků k dnešku, 2002</i>	45
5.3.	Libor Vykoupil: <i>Májový sen Hynka z Poděbrad, 2012</i>	46
5.4.	Martin Čapský: „ <i>ale jak se vožení, hned mu tíže</i> “. <i>Naplňování pohlavních rolí v básnické skladbě Stesk na ženitbu Hynka z Poděbrad, 2017</i>	47
6.	PŘEHLED VYDÁVÁNÍ DÍLA HYNKA Z PODĚBRAD V PRŮBĚHU 19., 20. A 21. STOLETÍ	49

6.1.	<i>Starobylá skládanie</i> , „Díl opožděný“, rok 1823, editor Václav Hanka.....	49
6.2.	<i>Májový sen</i> , rok 1915, editor Čeněk Zíbrt.....	50
6.3.	<i>Veršové o milovníku a Májový sen</i> , rok 1929, editor Dr. František Krčma	51
6.4.	<i>Traktátec o štěstí, kterýž má jméno Pán rady</i> , rok 1944, editor Josef Vašica	51
6.5.	<i>Boccacciiovské rozprávky</i> , rok 1950, editor Antonín Grund	52
6.6.	<i>Veršované skladby Neuberského sborníku</i> , rok 1960, editorka Zdeňka Tichá.....	52
6.7.	<i>Spisování slavného frejře</i> , rok 1978, editorka Zdeňka Tichá.....	53
6.8.	<i>Boccacciiovské rozprávky</i> , rok 1999, editor Michal Huvar	54
6.9.	Shrnutí	54
7.	ZÁVĚR	56
8.	ANOTACE	59
9.	RESUMÉ	60
10.	SEZNAM LITERATURY.....	61
10.1.	Historický a literární kontext.....	61
10.2.	Literárněhistorické bádání 19. století	61
10.3.	Literárněhistorické bádání 20. století	62
10.4.	Literárněhistorické bádání 21. století	63
10.5.	Vydávání díla Hynka z Poděbrad	63

1. Úvod

Hlavním tématem mé magisterské diplomové práce je zmapování literárněhistorického bádání o díle Hynka z Poděbrad od jeho nálezů v 19. století až do současnosti. Cílem naší práce je zachycení odborné recepce díla tohoto autora a její proměny v čase v souvislosti s měnícími se estetickými i mimoliterárními normami.

Hynek z Poděbrad byl jedním ze synů Jiřího z Poděbrad, žil a tvořil v druhé polovině 15. století za vlády svého otce a posléze za vlády Vladislava Jagellonského. Z jeho tvorby se dochovaly básně, prózy a překlady. Jediný dochovaný opis není v příliš dobrém stavu, bylo z něj vytrháno několik stran, a proto z některých textů zbyly pouze fragmenty.

Čím je toto téma aktuální a proč jsem si ho vybrala? Dílo Hynka z Poděbrad zachované v *Neuberském sborníku* nikdy nebylo příliš známé mezi širokou laickou veřejností, naopak bych se odvážila tvrdit, že ho nezná ani značná část studentů bohemistiky. Ani mezi literárními vědci orientujícími se na starší literaturu doby pozdně středověké a renesanční o Hynka z Poděbrad v poslední době není výrazný zájem.

Mým cílem bude nejprve shromáždit a prostudovat co nejvíce dostupných a relevantních zdrojů k tématu. Následné shrnutí veškerých poznatků o Hynkových překladech, próze i poesii může být přínosné. Už jen proto, že v některých ohledech se vědci neshodovali a často se vůči sobě vymezovali, proto je užitečné připomenout veškeré jejich argumenty a také zhodnotit, kdo měl své postoje lépe podložené.

Literární dílo jednoho ze synů Jiřího z Poděbrad má podle mého názoru nezanedbatelnou hodnotu a díky jeho studiu se může značně obohatit naše myšlení o české literatuře na přelomu dvou významných epoch – středověku a renesance. Není pochyb, že texty *Neuberského sborníku* by mohly být podnětné i pro historiky. Texty Hynka z Poděbrad se nevyhýbají ani humoru a je fascinující, že v tomto ohledu jsou i přes své stáří dost aktuální a můžeme se jim smát i dnes.

Pozoruhodné je i to, do jaké míry bylo v Hynkově případě posuzování literárního díla neustále úzce spojováno s hodnocením života autora. Právě na tomto příkladu lze velice jasně vidět, jak může přílišné zdůrazňování a přečeňování osobnosti autora mít neblahý účinek na odborné zkoumání uměleckého díla. Také je ale patrné, že existují

takoví autoři, u nichž je skutečně velice těžké představit si, že by se vědci někdy od přihlížení k jejich osobnosti zcela odpoutali. I v této diplomové práci věnuji jednu úvodní kapitolu částečně přiblížení Hynka z Poděbrad jako historické osobnosti, aby bylo zřejmé, proč mají literární badatelé přímo neodbytný sklon neustále Hynkův život hodnotit a často i odsuzovat.

Mou snahou bude především podat ucelený přehled o veškerých poznacích, které byly dosud učiněny. Budu se snažit shrnout, jakým tématům se vědci v rámci svého zkoumání věnovali a čemu se tedy především při psaní o Hynkově díle věnovala pozornost. Také se budu snažit zjistit, na čem se literární vědci v různých obdobích shodovali, a naopak v čem se jejich názory diametrálně lišily a jak se celkové poznání o díle Hynka z Poděbrad rozšiřovalo a jak se v průběhu několika století vyvíjelo. Budu přihlížet ke kontextu dobového myšlení a zjišťovat, zda a jakým způsobem ovlivňovaly literární vědce různé vědecké směry nebo ideologie. Také se budu snažit zjistit, jak může zkoumání právě díla Hynka z Poděbrad celkově přispět k našemu literárněhistorickému myšlení.

2. Hynek z Poděbrad: Osobnost a dílo

2.1. Kníže z Poděbrad

V této diplomové práci se budeme zaměřovat především na literární dílo Hynka z Poděbrad a jeho literárně historické hodnocení. Pro uvedení do historického kontextu ovšem věnujeme krátkou kapitolu i osobnosti Hynka z Poděbrad a jeho roli v českých dějinách. V této kapitole také uvedeme kompletní výčet literárních děl, která jsou knížeti Hynkovi přisuzována, včetně jejich stručné charakteristiky.

Kníže Hynek z Poděbrad se narodil 17. května 1452 na poděbradském hradě jako nejmladší syn Jiřího z Poděbrad a jeho druhé manželky, Johany z Rožmitálu. Byl pokřtěn jménem Heinrich, tedy Jindřich, ale stejné jméno měl i jeden z jeho starších bratrů, proto byl označován jako Jindřich mladší nebo ještě častěji jako Hynek. O jeho mládí ani vzdělání bohužel nejsou žádné zprávy, známe pouze jméno jeho učitele, Martina z Rokycan (možná bratrský univerzitní mistr¹). V době jeho narození byla dynastie Poděbradů v největším rozkvětu, jeho otec jako král zastával nejvyšší feudální postavení v zemi a shromáždil velký majetek. Král Jiří nezanedbával ani sňatkovou politiku a snažil se nejen jejím prostřednictvím zajistit slibnou rodovou budoucnost. V roce 1462 byl Hynek povýšen na říšského knížete a v únoru 1471 byl výhodně oženěn s Kateřinou Saskou, mladší dcerou saského knížete Viléma III. Statečného a při této příležitosti konvertoval ke katolické víře. Jiří z Poděbrad byl sice kališníkem, ale i jeho druhá manželka byla katolička, a i své syny ženíl spíše podle politických zájmů než konfesijních. Jeho synové měli velké pochopení jak pro stranu katolíků, tak pro kališníky a byli zastánci náboženské tolerance. Jak poznamenává historik Josef Macek: “Jindřich i Hynek stáli též u zrodu kutnohorského náboženského smíru a upřímně se snažili vštípit náboženskou toleranci v českou každodennost a zabezpečit jí trvalý růst.”²

---

¹ TICHÁ, Z. (1971). Příspěvek k poznání osobnosti Hynka z Poděbrad. *Česká Literatura*, 19(3/4), 216-232.

² MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích (1471-1526)*. (2), Šlechta. Praha: Academia, 2001, s. 346

Je zřejmé, že již od mládí se kníže Hynek pohyboval na vrcholu stavovské společnosti a podle názoru některých historiků³ měl bystrý rozum a jisté osobní nadání, v jeho osobě se tedy setkávaly všechny předpoklady pro úspěšnou politickou kariéru. Vlastně lze i říci, že synové Jiřího z Poděbrad měli v celé zemi nejvyšší postavení hned po králi a většina ostatních šlechticů jim prokazovala nemalý obdiv a úctu.

Záhy po Hynkově svatbě (22. března 1471) však král Jiří z Poděbrad umírá a dění v českých zemích se začíná komplikovat, zejména v důsledku bojů o trůn. Po narození dcery Anny Hynek zanevřel na svou manželku a začal být proslulý svým nevázaným způsobem života, což zachytil v dobovém hodnocení osobnosti knížete Hynka Bohuslav Hasištejnský, jehož postřeh se týkal zejména Hynkova „porušování panen a cizoložstva“ pro něž „byl stížen hanebným neduhem“⁴. Tato neuctivá poznámka známého českého humanistického básníka byla nesčetněkrát citována a mnozí si vytvářeli názor nejen na Hynkovu osobnost, ale i na jeho dílo na právě na základě této charakteristiky. Zachovalo se jméno jeho milenky Kateřiny Vojkové ze Strážnic a Štítar, jelikož z jejich vztahu vzešel Hynkův nemanželský syn Bedřich, kterého kníže zmínil dokonce i ve své závěti. Někdy se ale opomíná fakt, že Hasištejnský Hynka i chválil: „nic nedávněž u nás nebylo nad kníže Hynka znamenitějšího, nic výmluvnějšího, nik jednání velkých věcí hotovějšího.“⁵

Přestože kníže zdědil po otci panství Poděbrady a po matce pak ještě Mělník, Teplice a hrad Lichtenburk u Čáslavi, nebyl dobrým hospodářem a majetek musel zastavovat a postupně rozprodávat. Často si půjčoval od lichvářů a musel prodávat i rodinné cennosti. Mnoho utrácel při hodokvasech a rytířských slavnostech, ale největší zkázu majetku poděbradské dynastie způsobily spory a střety s Matyášem Korvínem, které vyvrcholily totální porážkou, po které veškerý Hynkův majetek propadl Korvínovi. Uherský panovník ovšem krátce poté zemřel a Hynkovi se podařilo získat majetky zpět. Za svého života byl také jedním z poradců Vladislava Jagellonského, mezi některými šlechtici byl vážený a oblíbený, ale stal se i obětí dvorských intrik, když byl obviněn z pokusu o vraždu krále Vladislava (patrně neprávem).

---

³FELCMAN, Ondřej, Radek FUKALA a Vladimír HRUBÝ. *Poděbradové: rod českomoravských pánů, kladských hrabat a slezských knížat*. Praha: Lidové noviny, 2008, s. 101. ISBN 978-80-7106-949-2.

⁴ Dopis se dochoval v překladu Řehoře Hrubého z Jelení. Cituji podle Tiché (s.8)

⁵ Dopis se dochoval v překladu Řehoře Hrubého z Jelení. Cituji podle Tiché (s.8)

S nadsázkou lze říci, že útěchu hledal kníže Hynek v umění. Jako básník vyznával vznešené rytířské ideály, ale setkával se již i s renesančním uměním, zejména na dvoře Matyáše Korvína a při cestě do Itálie s jeho družinou. Hynkův život ale byl ještě rozhodně rázu středověkého, upínal se k rytířství a mrhal penězi, aby si mohl držet dvorské zvyky. Naopak pohrdal námahou kupců, obchodníků a měšťanů, rozhodně nevyznával renesanční příklon k této nově se rozvíjející vrstvě společnosti. Nelze ale ani tvrdit, že se důsledně držel dobových konvencí, mnohé jeho činy i myšlenkové postoje nebyly pro jeho dobu typické. Do historie se sice zapsal zejména jako rozmařilý milovník žen a jako autor a překladatel děl s milostnými motivy. Ve skutečnosti šlo o osobitou mnohostrannou šlechtickou osobnost, a proto ani jeho život, ani dílo, které po sobě zanechal, nelze tak snadno definovat, jak by se mohlo na první pohled zdát. Zemřel 11. července 1492 na hradě Poděbrady.

2.2. Dílo Hynka z Poděbrad

Dílo Hynka z Poděbrad je zachováno v tzv. *Neuberském sborníku*. Přestože atribuce skladeb Hynkovi byla v minulosti někdy částečně zpochybňována, dnes se odborníci na jeho autorství shodují. *Neuberský* (nebo také tzv. *Neuberkův*) *sborník* je papírový rukopis psaný kolem roku 1500. Nacházel se v knihovně pánů z Rožmberka a nese označení ex libris knížete Petra Voka. Objevil se ovšem až začátkem 19. století v majetku rytíře Neuberka (odtud jeho název). V knihovně Neuberkově ho objevil Josef Dobrovský, který o něm v roce 1818 podal zprávu v *Hlasateli českém*. Nyní je uložen v knihovně Národního muzea v Praze, kam byl darován v roce 1902. Bohužel kniha je značně poškozená, jelikož ilustrace byly vytrhány a s nimi bylo zničeno i mnoho textu.

2.2.1. Rozprávky rozličné

Rozprávky rozličné zabírají největší část sborníku, jsou to kratší prozaické útvary, je jich celkem dvanáct a jedná se o volné překlady Boccacciova *Dekameronu* – s výjimkou Hynkovy autorské povídky o paní Salomeně (č.11). Při svém překladu, nebo spíše převodu textu *Dekameronu* vycházel Hynek z německého překladu Arigova (vlastním

jménem Heinrich Schlüsselfelder) z roku 1473.⁶ O důvodech, proč Hynek vybral právě těchto jedenáct textů a proč je upravil právě takovým způsobem, se dohadovali mnozí literární historikové. Například Václav Flajšhans tvrdil, že Hynek vybíral účelně ty „nejoplzlejší scény“⁷ a Zdeňka Tichá zastává názor, že Hynek z Poděbrad „znalecky vybíral příběhy typicky renesanční“⁸. Proto zde uvádíme výčet všech Rozprávek, shrnutí jejich děje a změn, které Hynek provedl.

První rozprávka o jeptiškách vychází z prvního příběhu třetího dne *Dekameronu*. Hlavní postava klášterního zahradníka Masetta z Lamporecchia je přejmenována na Kostrbu. Děj ovšem zůstává identický. Zahradník v ženském klášteře předstírá, že je němý, a jeptišky usoudí, že s ním tedy mohou provádět, co se jim zachce, protože nic nemůže prozradit. Kostrba/Masetto si tedy s jeptiškami i s abatyší začne užívat, ale jejich požadavky brzy překročí únosnou míru a zahradník je u konce se silami. Proto jednoho dne promluví k abatyši o tom, že už nezvládá uspokojovat žádostivost všech obyvatelk kláštera a bude tedy asi muset odejít. Svou nečekanou ztrátu nemoty odůvodní náhlým uzdravením se z nemoci. Abatyše se zalekne, ale nakonec se spolu domluví tak, že zahradníka učiní šafářem, všechny jeptišky si s ním dál užívají, ale už ho nepřetěžují, a po mnoha letech ho ze služby nakonec propustí domů (v Hynkově verzi do Stakor).

Druhý text *Neuberského sborníku* je převyprávěním sedmého příběhu ze sedmého dne. Tentokrát Hynek zachoval jména postav i měst podle předlohy, takže se objevuje i v jeho verzi Paříž a Bononie (Boloňa), Ludvík, Beatrice a Giano.

Když Ludvík vyjeví svou lásku k Beatrici, paní se rozhodne vyjít mu vstříc a chce s ním strávit noc. Krásná paní chytře obelstí svého manžela, ten se vydá do zahrady v přestrojení za svou manželku, zatímco ona zůstane na loži se svým milencem v jejich ložnici. Po nějaké době Ludvík vyjde do zahrady a předstírá, že chtěl pouze vyzkoušet věrnost Beatrice jeho pánovi.

---

⁶Poznámky. Z PODĚBRAD, Hynek a Michal HUVAR. *Boccacciiovské rozprávky*. 2. Brno: Print-Typia, 1999, s. 121. ISBN 8090270360.

⁷FLAJŠHANS, Václav. *Pisemnictví české slovem i obrazem od nejdávnějších dob až po naše časy*. Praha: Grosman a Svoboda, 1901, s. 280.

⁸Z PODĚBRAD, Hynek, TICHÁ, Zdeňka, ed. *Úvod. Spisování slavného frejře*. Praha: Mladá fronta, 1978, s. 10.

Třetí rozprávka odpovídá šestému vyprávění z devátého dne. Děj se odehrává ve městě Mandona (v *Dekameronu* je uvedeno pouze neurčité místo kdesi v „mugnonské rovině“). V Hynkově verzi jsou pojmenovány pouze dvě hlavní postavy, mládenec Adriaš (odpovídá Adrianovi v předloze) a Buřivoj (původně Pinuccio). Příběh vypráví, jak právě tyto dva mládenci přespali u jistého hospodáře a během noci se jeden z nich zmocnil jeho dcery a druhý jeho manželky, ale pomocí lsti, kterou vymyslela hospodářova žena, se vyhnuli trestu za svoje svody.

Při prepisování čtvrtého příběhu (původně druhé vyprávění ze třetího dne) Hynek nevymýšlel česká jména a místa, ale držel se v tomto ohledu předlohy. Jistý král měl služebníka, který mu byl značně vzhledově podobný. Tento služebník se zamiloval do královny a chtěl se alespoň na jednu noc dostat do její ložnice. Převlékl se tedy za krále a docílil svého plánu. Král se však dozvěděl, co sluha provedl, a proto ho označil ostříháním jeho vlasů. Provinilec ale ostříhal vlasy také všem ostatním služebníkům, a tak se chytře vyhnul trestu.

V pátém příběhu podle Hynka z Poděbrad vystupují dva tovaryši, Bartoš a Štípa (přejmenovaní Spinelloccio Tanena a Zeppa di Mino). Rozprávka odpovídá osmému příběhu z osmého dne. Oba tovaryši jsou dobrými přáteli a sousedy. Štípa zjistí, že jeho manželka je mu nevěrná s Bartošem. Aby se mu pomstil, zavře ho do truhly, na které potom svede na oplátku jeho ženu. Nakonec se ale všichni usmíří. „A potom každá paní dva muže a každý muž dvě ženy měli sú.“⁹

V šesté próze se vypráví příběh bohatého kupce z Jevíčka (původně kupec z Arimina). Tento muž velmi žárlí na svou krásnou manželku a velmi ji hlídá. Ona ho ale přece jen obelstí a najde si milence. Manžel se převleče za kněze a snaží se paní nachytat, ale ona ho pozná a místo toho vše zařídí tak, aby nebyla odhalena. Manžel nakonec uvěří v její nevinu a přestane ji tolik hlídat, díky čemuž ho může paní dál podvádět.

Při převyprávění osmého příběhu ze sedmého dne *Dekameronu* je děj sedmé rozprávky v řadě ponechán v městě Florencii. Kupec má nevěrnou manželku, která ho podvádí s jistým Robertem. Žena si uvazuje na palec u nohy nit, kterou spouští z okna.

---

⁹*Spisování slavného frejře*. Editor Zdeňka TICHÁ, ilustroval Zdeněk MÉZL. Praha: Mladá fronta, 1978, s. 84

Její milenec za nit vždy zatahá, když za ní v noci přijde. Jednou v noci si ale manžel nitě všimne, vyběhne ven a zaútočí s mečem na Roberta. Pak se vrátí domů a chce svou ženu surově zbít, ta však chytře podplatí svou služebnou a pošle ji na výprask místo sebe. Kupec pak nemůže své paní dokázat vinu, naopak ona si stěžuje na něj a on musí slíbit, že už na ni nikdy nebude žalovat.

Příběh šestý ze třetího dne je v rozprávkách *Neuberského sborníku* řazen jako osmý. Jsou zde zachována původní jména postav, takže Rikardo (Ricciardo) se zamiluje do Kateliny (Catella), která sice nechce podvést svého muže, ale na manžela velice žárlí. Proto jí Rikardo namluví, že je jí její pan Filip (Filipello) nevěrný. Katelina se vypraví na údajnou schůzku svého muže a jeho milenky, ale ve skutečnosti tam na ni čeká Rikardo, který touto lstí Katelinu svede.

„V slavném městě v Písku v rodu jménem Říčanských byl jeden rytíř, pan Habart jménem.“¹⁰ Uvedením těchto jmen a míst v Čechách začíná Hynkova verze vyprávění pátého příběhu ze třetího dne *Dekameronu*. Dále v rozprávce vystupuje také postava pana Týma, který je zamilován do Habartovy manželky. Habart je velice lakomý a touží po Týmově krásném koni, kterého by nejraději dostal zadarmo. Tým souhlasí, že mu ho přenechá výměnou za možnost mluvit o samotě s jeho paní. Lakomec Habart souhlasí, ale přikáže své paní, že při hovoru s Týmem musí celou dobu mlčet. Tým je ale vychytralý a přesto, že si nakonec musí odpovídat sám, zvládne vymyslet způsob, jak se s krásnou paní domluvit na milostné schůzce.

Následující rozprávka, v pořadí desátý prozaický text v *Neuberském sborníku*, vychází z osmého příběhu třetího dne. Jistý opat, v Hynkově podání pojmenovaný Mařík, chce svést krásnou manželku hloupého a žárlivého sedláka. Proto otráví sedláka práškem, po kterém padne jako mrtvý. Když se sedlák za čas probudí, namluví mu, že je v očištění, a opat se mezitím zmocní jeho ženy.

Rozprávka o jedné pěkné paní jménem Salomeny a o jejím velmi netrefném manželu et cetera je celý název textu, který byl pravděpodobně pokusem Hynka z Poděbrad o zcela vlastní autorskou prózu. Bohužel je namísto skutečně nazvat tento útvar spíše pokusem, protože se zde vlastně vůbec nerozvinul jakýkoliv děj. Nalezneme zde pouze

---

¹⁰ *Spisování slavného frejře*. Editor Zdeňka TICHÁ, ilustroval Zdeněk MÉZL. Praha: Mladá fronta, 1978, s. 102

úvod, je představena postava krásné urozené paní Salomeny, která má manžela, který jí není hoden. Na pozadí panuje právě masopustní veselí a čtenář očekává, že bude dál vyprávěno pravděpodobně o tom, jak paní Salomeny vynalézavě oklame manžela, aby si našla milence podle svého vkusu a mohla se s ním někde v klidu scházet. K ničemu takovému ale nedojde, příběh končí dříve, než začal a pouze se lze dočíst, že pokud by něco takého paní Salomeny udělala, pak bychom se jí nemohli divit, ani bychom jí nemohli z ničeho vinit.

Poslední rozprávka je inspirována třetím příběhem ze třetího dne *Dekameronu* a popisuje podobnou situaci, jako popsal Hynek ve svém autorském textu. Urozená krásná paní je ke svému žalu provdána za obyčejného soukeníka, který si ji podle jejího názoru vůbec nezaslouží. Chytrá žena touží po jiném muži, kterému posílá vzkazy přes kněze během zpovědi tak lstivě, že mnich si ani nevšimne toho, že dělá milencům prostředníka.

Podle jakého klíče si Hynek z Poděbrad vybíral příběhy z *Dekameronu* k překladu? Můžeme si jistě všimnout, že častým motivem ve vybraných textech je žárlivost. Většinou ze strany zlého a hloupého manžela, ale v jednom případě také ze strany manželky. Dokonce i ve své vlastní próze Hynek varuje před zbytečně přehnanou žárlivostí. Ve všech případech je vyprávění zaměřené na milostnou tematiku, setkáváme se s milenci, kteří se chytře vyhýbají odhalení svého poměru, nebo alespoň trestu za své hříchy. Jejich lstivé chování je vyzdvihováno a kladně hodnoceno a šťastný konec většinou spočívá v tom, že mimomanželské poměry trvají ve vší tajnosti ještě dlouhou dobu. V příbězích vybraných českým autorem vystupují lidé urození, ale někdy i postavy z nižších společenských vrstev. Někdy bývají haněni bohatí kupci či řemeslníci za to, že si vzali urozenou ženu, které nebyli hodni. V jiných případech je ale samotný král obelstěn obyčejným sluhou, který ho předčil svým intelektem. Hynek z Poděbrad dával přednost lascivní látce a zcela pominul příběhy s jinou tematikou, přitom *Dekameron* je samozřejmě pestřejší a bohatší o další náměty, o dobrodružné vypravování, tragicky laděné prózy, krátké příběhy o trefných a vtipných rčeních, texty zaměřené například na kritiku pokrytectví církve a jejích představitelů a tak dále.

2.2.2. Ostatní texty

Ostatní texty z *Neuberského sborníku* lze ještě rozdělit na prozaické a básnické, nebo podle tematiky. Sborník obsahuje konkrétně tyto skladby a prozaické útvary: *Stesk na ženitbu*, *Ctnost čili Boj Štěstí s Neštěstím*, *Rytíř a Moudrost*, *Veršové o milovníku*, *Májový sen*, *O manželství*, *O Štěstí čili Pán rady* a *Rozprávky rozličné*.

Veršové o milovníku je milostná báseň, uvedena líčením přírody v době Velikonoc. Lyrický subjekt je zamilován do „pěkné paní“ a trápí ho jejich vzájemné odloučení. Většina básně pak spočívá v dialogu zamilovaného mládence s cizí pěknou paní, která připomíná anděla z nebe a kterou náhodou potká uprostřed krásné přírody. Cizí krása se snaží nešťastníka utěšit a on jí vypráví o své lásce. Báseň se končí několika verši chvály Božího království.

Májový sen je pravděpodobně Hynkovou nejznámější skladbou. Úplný začátek textu bohužel chybí, nicméně na prvních zachovaných listech objevíme popis tentokrát již letního času, respektive májové přírody. Po této části začíná hlavní děj, lyrický subjekt uléhá na své lože, usíná a začíná se mu zdát sen. Ve snu k němu přichází jeho milá, kterou se snaží přesvědčit, aby s ním ulehla a „měla kratochvíli“. Paní ovšem chce bránit svou počestnost, a tak spolu vedou dialog, ve kterém jeden druhého přesvědčují, až nakonec žena svodu podlehne. Právě v tu chvíli je ale milenec vzbuzen vytím psa a uvědomí si, že pouze snil. Ve směšné pasáži si zoufá, jak dopadl: „Tak mi se srdce zarmútilo, jako by mi otec umřel“¹¹. Báseň opět končí několika málo moralizujícími verši.

U těchto dvou básní je také doložena přinejmenším inspirace texty ze sborníku Kláry Hätzlerové (i když o této souvislosti vedl spor Pavel Trost se Zdeňkou Tichou¹²), zbytek textů lze pokládat za Hynkovo původní dílo.

V básnické skladbě *Stesk na ženitbu* se lyrický subjekt stylizuje do „zeměnáka“ (tedy nižšího šlechtice), který se chtěl vyrovnat skutečným pánům rytířům, a proto prohýřil velkou část svého majetku. Finanční problémy se nakonec rozhodl vyřešit sňatkem

---

¹¹ Citováno z: *Spisování slavného frejře*. Editor Zdeňka TICHÁ, ilustroval Zdeněk MÉZL. Praha: Mladá fronta, 1978, s. 42

¹² TROST, Pavel. K sporu o básnické skladby Hynka z Poděbrad. *Studie o jazycích a literatuře*. Praha: Torst, 1995, s. 224–225. ISBN 80-85639-50-5.

s bohatou nevěstou. Jenže tento plán se příliš nevydařil, a tak již od začátku textu muž hořekuje a proklíná manželský stav. Během svého naříkání se nešťastný manžel položí pod strom, kde se mu zjeví krásná paní, jako by to byl anděl z nebe. Tajemná paní začne dávat rady, jak se chovat k ženě, aby bylo manželství šťastné. Paní také chválí manželský stav a jeho výhody, a nakonec nešťastníka utiší. První část je spíše satirická a druhá částečně didaktická. Na závěr básně je chválena Panna Maria.

Boj Štěstí s Neštěstím je didakticko-filozofický útvar, dále by se říci alegorie. Tichá tvrdí, že „tento text má předchůdce ve středověkých básnických sporech (např. *Spor duše s tělem*)“.¹³ Objevují se zde postavy jako jsou Ctnost, Štěstí, Moudrost, Svoboda, atd. Čtenář se má zejména poučit o důležitosti víry v Boha.

Próze s názvem *Ctnost, rytíř a Moudrost* chybí začátek. Na prvních dochovaných listech se počíná vyprávět příběh mládence, který potká krásnou paní, po které okamžitě zatouží. Paní jménem Ctnost ho ale nechce k sobě pustit, tvrdí, že jí není hoden. Krásná Ctnost se ho snaží přesvědčit, aby změnil svůj dosavadní hříšný život a začal se řídit jejími radami. Kromě dialogu se Ctností mluví následně mladý rytíř i s personifikovanou Moudrostí. I když ho obě postavy soustavně prosí, aby se zamyslel nad svým životem a přestal se chovat lehkomyšlně, mládenec si z jejich rad odmítá vzít poučení, a nakonec jim uteče. Text končí prosbou, aby nám Bůh odpustil hříchy a přivedl nás na cestu spasení.

O Štěstí lze označit za alegorický příběh o mladíkovi z rytířského řádu, který přijede do cizího města a ubytuje se u hospodáře jménem Pravda poblíž zámku, kde vládne pan Štěstí. Mladý rytíř zatouží dostat se na dvůr tohoto zámku, ale místo toho se bohužel zaplete do potyčky s personifikovaným Neštěstím, Nemocí, Škodou, Žalostí a Nedostakem. Poté se sice ještě rytíř snaží od sebe své neštěstí odvrátit, ale nakonec pod tíhou bídy a starostí zemře. Čtenář se má z příběhu poučit, aby se přidržel v životě raději Ctnosti, Moudrosti, Opatrnosti a Spravedlnosti.

---

¹³ *Spisování slavného frejře*. Editor Zdeňka TICHÁ, ilustroval Zdeněk MÉZL. Praha: Mladá fronta, 1978, s. 9

Právě těmto zbývajícím textům (*O manželství, O ženitbě, O štěstí*), nebyla nikdy věnována taková pozornost jako Hynkovým skladbám o lásce či jeho překladu *Dekameronu*.

Dnešnímu čtenáři je text *Neuberského sborníku* přístupný především v publikaci *Spisování slavného frejře*, kterou připravila a vydala v roce 1978 Zdeňka Tichá. Edicím Hynkova díla se budeme podrobně věnovat v samostatné kapitole.

3. Hynek z Poděbrad v literárněhistorickém bádání

19. století

3.1. Nález Neuberského sborníku a jeho atribuce

Literárněhistorické bádání kolem díla Hynka z Poděbrad začalo na počátku 19. století, kdy přední český filolog, historik a člen první generace českého národního obrození, Josef Dobrovský, našel rukopisný sborník v majetku rytíře Jana Norberta z Neuberka, národního buditele a spoluzakladatele Národního muzea v Praze. Proto se nalezenému sborníku říká Neuberský nebo Neuberkův.

O nálezu prastarého rukopisu podává Dobrovský zprávu v roce 1818 v *Hlasateli českém*. Ačkoliv sborník byl anonymní, podařilo se Dobrovskému určit Hynka z Poděbrad jako autora *Májového snu*. Autorství ostatních textů ve sborníku Dobrovský nekommentuje. Podklad pro atribuci *Májového snu* Hynkovi našel Dobrovský ve vydání *Kalendáře historického* Prokopa Lupáče z Hlaváčova z roku 1584. Lupáčovu zmínku o Hynkovi uvedla Zdeňka Tichá¹⁴ v překladu do češtiny: „Zůstávají po něm (tj. po Hynkovi) některé spisy, jako *Májový sen* a jiné drobnosti toho druhu.“ Není známo, odkud Lupáč o Hynkově autorství věděl. Jediný doklad o Hynkově literární činnosti z jeho doby představuje záznam o ukončení pře Hynka s Vojtkem z Orlé, kdy rozhodl král Jiří z Poděbrad: „aby ta všecka hanění s obú stranú bud' ústně neb psaniem neb skládaniem písni, to všeccko na obě straně aby minulo.“¹⁵ Na těchto dvou pramenech se především zakládá přisuzování autorství *Neuberského sborníku* Hynkovi z Poděbrad, ačkoliv později se objeví i další argumenty.

Další badatelé z první generace obrozenců pouze opakovali poznatky Dobrovského. Patřil mezi ně Gelasius Dobner nebo František Faustín Procházka.

---

¹⁴ HYNEK Z PODĚBRAD. *Spisování slavného frejře*. Editor Zdeňka TICHÁ, ilustroval Zdeněk MÉZL. Praha: Mladá fronta, 1978, s. 5

¹⁵ Tamtéž. s. 5

3.2. Poznatky druhé generace národních obrozenců

Osobnosti Hynka z Poděbrad se věnoval i František Palacký v pátém díle svých *Dějiny národu českého*. Palacký mimo jiné zdůrazňoval fakt, že o Hynkovi se dochovalo poměrně málo zpráv na to, abychom z nich mohli vyvozovat nějaké obecné závěry: „Jeho život a chování tak i celá osobnost muže tohoto, pro chudobu došlých nás o něm zpráv, jest podivnou pro potomstvo pohádkou.“¹⁶ K Hynkovu literárnímu působení dodává Palacký pouze toto: „...známo jest také, že obíral se českým básnictvím, ačkoliv jediný nám pozůstalý plod jeho literární, *Májový sen*, jen prostřední dává svědectví o básnickém jeho nadání.“¹⁷ František Palacký tedy zřejmě Hynkovo dílo nehodnotí jako důležité nebo kvalitní, vzhledem k tomu, že mu při líčení Hynkova života věnuje pouze jedinou větu. Na druhou stranu Palacký jako jeden z mála neuvádí slavný citát Bohuslava Hasištejnského o Hynkově „porušování panen a cizoložstvu, pro něž byl božským súdem stížen hanebným neduhem.“¹⁸ Proč se Palacký rozhodl tuto slavnou charakteristiku z pera Hasištejnského zatajit, o tom se můžeme pouze dohadovat. Možná mu stačilo uvést informaci o několika jeho nemanželských dětech, které měl se „záletnicí“ Kateřinou ze Strážnice a Štítar.

Lepší přístupnost k Hynkovu dílu umožnil Václav Hanka, když jako první vydal část textu *Neuberského sborníku* v roce 1823 v tzv. „opozděném dílu“ svých *Starobylych skládání*, kam zařadil památky z 12. až 15. století. V předmluvě píše Hanka o nálezu rukopisu a uvádí historická fakta o Hynkovi (tedy jeho datum narození, úmrtí a jméno manželky). Navíc Hanka i stručně podává hodnocení Hynkovy osobnosti, píše, že Hynek z Poděbrad byl: „pán učený, opatrný a důvtipný, příliš časně jej však smrt lidstvu a české literatuře zachvátila“¹⁹. Hanka tedy vnímal zřejmě Hynka veskrze pozitivně, navíc pravděpodobně přisuzoval jeho básnickému dílu alespoň jistou dávku kvality a důležitosti, což dokazuje již samotný fakt, že Hynkovy texty zařadil do své edice *Starobylych skládání*, kde se vedle textu *Májového snu* objevovala především

---

¹⁶ PALACKÝ, František. Dějiny národu českého v Čechách a na Moravě. Díl 5, Věk Jagellonský: kralování Vladislava II. a Ludvíka I. : od roku 1471 do 1526. 4. vyd. Editor Bohuš RIEGER. Praha: Bursík & Kohout, 1895, s.190

¹⁷ Tamtéž s.190

¹⁸ Dopis se dochoval v překladu Řehoře Hrubého z Jelení.

¹⁹ HANKA, Václav, ed. *Starobyly Skladanie: památka XII.-XV. stoletj. Djl opozděný*. Praha: U Josefy Fetterlowé z Wildeubrunnu, 1823, s. 7.

mnohem známější klasická díla starší české literatury (v souboru spolu s *Májovým snem* vyšel například *Mastičkář* či *Podkoní a žák*).

3.3. Poznátky Václava Nebeského

V roce 1848 se vědecké poznání o díle Hynka z Poděbrad značně posunulo díky vydání rozboru *Neuberského sborníku* provedeného Václavem Nebeským, který byl otištěn na stránkách *Časopisu Českého Museum*. Do té doby byla veřejnosti známa pouze ta část sborníku, kterou vydal Hanka, proto tedy jistě byl na místě počin V. Nebeského, jenž ve svém článku mimo jiné shrnul obsah jednotlivých textů a dost podrobně je popsal z různých hledisek, v neposlední řadě také uvedl množství citací.

Nebeský jako první poukázal na dvě pasáže z alegorické básně, později vydávané pod názvem *Boj Štěstí s Neštěstím*, které se evidentně zakládají na skutečných historických událostech, přičemž se nabízí i vysvětlení, o které konkrétní události šlo. Pasáž obsahující slova: „že Medulanské kníže v kostele zabili“ označuje Nebeský jako popis vraždy milánského knížete Galeaze Marii Sforzy v chrámu sv. Štěpána v Miláně roku 1476.²⁰ „Také Florentského jednoho znamenitého“ je zase odkaz na zabití Giuliana Medicejského 26. dubna 1478 ve Florencii.²¹ Tento historický poznatek se pak stal dalším důkazem pro přisuzování autorství Hynkovi z Poděbrad a to z toho důvodu, že v době, kdy se tyto události v Itálii staly, tam Hynek osobně pobýval s částí dvora Matyáše Korvína.

V článku pro *Časopis Českého Museum* také Nebeský podává informace o všech změnách, které Hanka provedl při vydání *Májového snu*. Některé jsou podle něj zapříčiněny tím, že „báseň Hynkova, ačkoliv často v ní stojí nějaké moralizování, na necudnosti trpí.“²² Tedy že Hanka k těmto změnám zřejmě donutila cenzura, nuceně provedená z „morálních“ důvodů.

Nebeský dále upozornil jako první na omyl Dobrovského i Hanky spočívající ve spojení básní *Májový sen* a *Veršové o milovníku* do jedné. Nebeský si jako znalec minnesangu všiml, že v *Májovém snu*, tak jak ho vydal Hanka, se dvakrát opakuje

---

²⁰ *Časopis Českého Museum*. Praha: České museum, 1848, 22(1), s. 121.

²¹ *Časopis Českého Museum*. Praha: České museum, 1848, 22(1), s. 121.

²² Tamtéž s. 126.

líčení jarní přírody, kterým skladby minnesangu většinou začínají, a také se dvakrát objevuje modlitební pasáž, kterou se obvykle končí. Navíc mezi domnělými dvěma částmi jedné básně se vyskytuje několik prázdných listů, které v celém sborníku vždy od sebe oddělují dva samostatné texty. Nebeskému se také navíc povedlo objevit a rozluštit systém, který si nějaký neznámý dřívější čtenář vytvořil k číslování jednotlivých básní a próz ve sborníku, a to zřejmě ještě v době, kdy sborník neměl vytrhané listy a byl tedy kompletní. I tato indicie dosvědčuje fakt, že se jedná o dvě samostatné skladby. Tím ovšem ale ještě Nebeského zásluhy nekončí. Všiml si také podobnosti *Májového snu* i básně *Veršové o milovníku* s dvěma skladbami ze sborníku (Liederbuch) Kláry Hätzlerové²³. Tento německý sborník označil Nebeský za přímou předlohu, ze které Hynek vycházel, a to mimo jiné proto, že v obou případech byly tyto dvě básně zařazeny těsně za sebou (i když v opačném pořadí). Nebeský také věřil, že Klára Hätzlerová byla první a původní autorkou obou skladeb, a nepočítal s tím, že mohla texty pouze opsat z jiného zdroje. Hynkova verze byla podle něj barvitější a živější, ale necudnější.

Co se týče Hynkových překladů z *Dekameronu*, jeho výběr komentuje Nebeský jako „to nejráznější“ (ve smyslu nejvíc necudné) z novel a uvádí, že Hynek novely upravil dle naší řeči a našich poměrů. Podle něj je překlad dobrý a dost věrný, ale: „Podivno jak se takové oplzlosti snášejí s moralizující alegorií.“ Nebeský se tedy nezdržel určitého morálního soudu nad podle ním až zbytečně lascivními texty, ale v této jeho otázce můžeme možná spatřovat určité vodítko, jak na *Neuberský sborník* nahlížet. Zejména pozdější literární vědci většinou dospějí k názoru, že sborník je výstižnou ukázkou tvorby, která se ocitla mezi dvěma velkými literárními epochami, a proto v jeho textech můžeme spatřovat aspekty typičtější pro středověk (tedy právě například moralizující alegorie), ale zároveň už obsahuje předzvěst renesance (frivolní novely z *Dekameronu*). Nebeský zastává názor, že doznívající rytířská poezie byla slavná a úctyhodná, ale začal se již projevovat její úpadek, který nastal ve chvíli, kdy

---

²³ Klára Hätzlerová byla písařka, která působila v 15. století v Augsburgu. Ručně opisovala německé kodexy, připisuje se jí celkem osm až devět opisů. Všechny své opisy podepisovala a její nejznámější prací je zřejmě právě Liederbuch. Nebyla tedy autorkou v pravém slova smyslu a v německé medievistice se jí dlouhou dobu přikládal malý význam. Větší pozornost jí začala věnovat až paleografie, jelikož její rukopis byl velmi pečlivý a značně se blížil prototypu německého novogotického písma (bastardy). V medievistice dlouho panoval předpoklad, že Klára Hätzlerová byla jeptiška, což bylo ovšem později definitivně vyvráceno na základě poznatku, že Klára většinu života platila daně, což by u jeptišky nebylo možné, jelikož by její jmění přešlo do kláštera.

se veršování dostalo do rukou cechům a studentům a do literatury se vloudila „šosácká planost, jalová formálnost a širokomluvné sprost'áctví.“²⁴

Na závěr článku hodnotí Nebeský ze své pozice celkovou kvalitu Hynkova díla. Povídka o paní Salomeně je podle něj holá a nepatrná, próza ale celkově stojí kvalitativně výš než verše, které jsou moc rozvláčné. Z básní vyniká zejména ta, která je zařazená jako třetí (tedy *Májový sen*), a to díky své životnosti, vtipu a obratnosti, ačkoliv „bujnost ducha cudnějším způsobem propuknouti by mohla.“²⁵

3.4. Zmínky v příručkách a učebnicích

O dílo Hynka z Poděbrad se mezitím pozvolna začal zvedat větší zájem. Alespoň krátká zmínka o Hynkovi se objevila téměř ve všech literárněhistorických příručkách a učebnicích literatury z konce 19. století, počínaje *Dějiny slovanského jazyka a literatury všech nářečí* z roku 1826 od Pavla Josefa Šafárika (zmínku o Hynkovi u Šafárika lze najít v oddílu Dějiny českého jazyka a literatury, kapitola 40 – Prvý úsek druhého období, Od začiatku husitských vojen po rozšírenie kníhtlačiarstva v Čechách alebo až po Ferdinanda I. Roky 1410–1526). Šafárik soudí, že v tomto literárním období „poézia vo všeobecnosti veľmi zaostala za prózou a chýbala jej samostatnosť ducha“²⁶. Výjimku ovšem Šafárik vidí právě v Hynkovi, kterého dokonce považuje za „jediného vynikajúceho básnika tohoto obdobia“²⁷. K tomuto hodnocení díla přidává autor i kladné hodnocení Hynkovy osobnosti, když tvrdí, že Hynka z Poděbrad si „vysoko vážil kráľ“ Vladislav II. pre jeho veľ'kú múdrosť a výnimočnú dobrosrdečnosť.“²⁸

Profesor českého jazyka a literatury Alois Vojtěch Šembera vydal dva svazky svého díla nazvaného *Dějiny řeči a literatury české* v letech 1858 a 1868. Ve druhém svazku, který pojednává o „věku novějším“, tj. o literatuře od roku 1409 do roku 1868, se zmínka o Hynkovi objevuje v kapitole *Básně alegorické*. Hynek je Šemberou řazen do

---

²⁴ *Časopis Českého Museum*. Praha: České museum, 1848, 22(1), s. 132

²⁵ *Časopis Českého Museum*. Praha: České museum, 1848, 22(1), s. 132.

²⁶ ŠAFÁŘIK, Pavel Josef. *Dějiny slovanského jazyka a literatury všech nářečí*. Přeložil Valéria BETÁKOVÁ, přeložil Rudolf BETÁK. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1963, s. 305.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ Tamtéž.

období „Doby druhé“ („Od úpadku jazyka českého po bitvě Bělohorské až do panování císaře Josefa II. čili od r. 1620–1780“). Šembera zmiňuje existenci *Májového snu* a uvádí jeho počáteční verše („O velkonoci v tom čase svět se rodí znovu a zase“). Dále je uvedeno hodnocení *Májového snu*: „vylišuje v dosti živých obrazech krásu jara, nešetří ale všude slov slušných a vůbec příliš bujnosti hová“²⁹. Nakonec je zařazena informace o vydání *Májového snu* Hankou v jeho *Starobylych skládáních* a také o článku V. Nebeského v *Časopise Českého Musea* na r. 1848. Šembera sice podává informaci o Hynkově autorství *Májového snu*, ale neposkytuje dále o Hynkovi z Poděbrad žádné konkrétnější informace a vyhýbá se tedy i hodnocení Hynkovy osobnosti. Jeho soudy o *Májovém snu* jsou ambivalentní, na jednu stranu oceňuje líčení krásy jara, ale odsuzuje frivolnost básně.

Karel Sabina ve svém *Dějepis literatury Československé staré a střední doby* z roku 1866 soudí o době Hynka z Poděbrad toto: „Z tehdejšího spisovatelstva českého přece vzhledem k původnosti a samostatnosti duchové ni jediný z tehdejších plodů českých vyniká tak, aby pěkná literatura naše se jím obzvláště honositi mohla. Jestliže některá z pozůstalých světských písní se nám výjimkou jeví, aspoň vzhledem ku okamžitému nalezení básnickému, nelze nám přece s jistotou ustanoviti meze kde reminiscence přestává a tvořivost vlastní počíná. Básnická osobnost aspoň v celé této době nevynikla ni jediná.“³⁰ Sabina Hynka zmiňuje jen krátce a zvláštní úctu k jeho dílu očividně nechová: „Hynek vévoda Münsterberský zdá se, že větší měl zalíbení na poesii nežli nadání k samostatnému jí pěstování.“³¹

Karel Tieftrunk, kromě své práce v Matici české na kodifikačním *Brusu jazyka českého* vydal také poprvé roku 1874 svou *Historii literatury české*. V této příručce se zmiňuje o *Májovém snu* v pasáži věnující se „poesii 15. věku“. Tieftrunk píše: „Paměťhodna jest tato báseň pro vzácnost skladatele svého, nikoli však pro cenu básnickou. Líčí sice krásu jarní přírody v obrazech dosti živých, ale místy nešetří slušnosti, jest rozvláčná, vynikajíc zároveň spíše svým rýmovaným veršováním než

---

²⁹ŠEMBERA, Alois Vojtěch. *Dějiny řeči a literatury české*. Vyd. 3. Ve Vídni: Nákladem spisovatelovým, 1869, viii, s. 188.

³⁰SABINA, Karel. *Dějepis literatury československé staré a střední doby*. V Praze: Nákladem Al. Štorcha, 1866, s. 188.

³¹Tamtéž.

pravou poesii.³² Je tedy zřejmé, že i Tiefrunk osobnost Hynka také spíše vyzdvihuje, stejně jako Hanka, ale nepouští se do rozsáhlejšího popisu nebo hodnocení jeho života a nemá příliš vysoké mínění o kvalitách *Májového snu*.

3.5. Poznatky pozitivistů

Informace o Hynkovi z Poděbrad a jeho díle nechybí ani v *Dějinách české literatury* Jaroslava Vlčka z roku 1897. Velké Vlčkovy dějiny psané v duchu pozitivismu i z dnešního úhlu pohledu „vynikaly širokým kulturním přehledem a poutavým výkladem.“³³ Vlček navíc očividně věnuje Hynkovi a jeho dílu mnohem více prostoru a poskytuje čtenářům a studentům více informací, než ve svých pracích učinili předchozí literární historikové. Slabinou pozitivistů ovšem někdy bylo, že přes záplavu vnějších informací nepronikali k podstatě díla, k jeho svébytné hodnotě³⁴. Jak tedy Vlček v rámci svého pozitivistického přístupu konkrétně o Hynkovi a jeho díle psal?

Ze všech textů *Neuberského sborníku* se Jaroslav Vlček ve svých *Dějinách* zmiňuje pouze krátce o překladech dvanácti novel z Boccacciova *Dekameronu*: „českému spisovateli zamlouvaly se právě kusy nekluzčí“³⁵ a dále o básních *Veršové o milovníku* a *Májový sen*. K otázce autorství se Vlček staví bez většího váhání: „Není pochybnosti, že skladatelem *Májového snu* i *Veršův o milovníku*, ne-li skupiny této celé, je třetí syn Jiříka Poděbradského, Hynek neboli Jindřich z Poděbrad mladší, a že jeho *Májový sen* je pověstné *Somnium majale*, o němž mluví Lupáč Veleslavín.“³⁶ Vlček jako první vyvrátil názor J. Hanuše, že Hynek nemohl být autorem tak „prostého veršování“, jaké se vyskytuje v *Májovém snu*, protože Lupáč ho přece popisoval jako duchaplného aristokrata. Vlček ale o Hynkově autorství nemá pochybnosti: „Přestože pozdní Lupáč památce Hynkově lichotil, skutečnou povahu princovu nezlepšil o nic: právě na životě nehodného syna Poděbradova, v jeho stycích i povaze je tolik rozpustilosti,

---

³² TIEFTRUNK, Karel. *Historie literatury české*. 2. rozm. vyd. V Praze: Nákladem knihkupectví Grégra a Ferd. Dattla, 1880, s. 44.

³³ LEHÁR, Jan. *Česká literatura od počátků k dnešku*. 2., dopl. vyd. [i.e. 3. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 487.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ VLČEK, Jaroslav. *Dějiny české literatury*. Prvního dílu část první, Od nejstarších dob až po "věk zlatý". V Praze: Nákladem Jednoty českých filologův, 1897, s. 264.

³⁶ Tamtéž.

lehkovážnosti, honby po cizotě a navzájem v pol. 15. století tolik necudnosti v západoevropském, hrubém a řemeslném veršování, že i kdyby nebylo žádných zpráv o tom, tyto verše by volaly přímo po autorství Hynka z Poděbrad.³⁷

Dále se uvádí i značně negativní hodnocení Hynkovy osoby a jeho způsobu života: „Otcovský podíl promrhal, nadání a zdraví utopil v požitcích tělesných.“³⁸ Je uveden i soud z pera Bohuslava Hasištejnského (který je v této diplomové práci citován na jiných místech, proto ho zde znovu neuvádím). Na druhou stranu je ale Hynkovo dílo (a vzhledem k tomu, že v tomto případě vnímá Vlček dílo jako odraz autorova života, můžeme říci, že i Hynkova osobnost) vnímáno Vlčkem jako typické pro tehdejší dobovou šlechtu: „Skupina všech těchto veršův je zrcadlem mravní úrovně většiny české šlechty doby vladislavské, synův vítězných lipanských, držitelův veškeré moci veřejné proti králi i proti lidu. Je zřejmo, že ideje, za něž zápasila česká reformace a které po letech ještě i v *Radě zvířat* ozývají se dosti hlasitě, vrstvám, z nichž vycházely takovéto plody, naprosto byly cizí.“³⁹

Dále Vlček ještě rozebírá obsah dvou básní a jejich inspiraci básněmi jeptišky Kláry Hätzlerové, z roku 1471. Nakonec Vlček neopomíjí ani formu dvou skladeb a svoje celkové mínění o nich shrnuje takto: „Kluzký příběh a patrná záliba, s kterou básník při něm prodlévá, zdobě jej květnatými frasemi, nevadily mu, aby ukončil pobožným vzdechem: ‚Na tom světě velkou radost, a na onom – boží milost!‘ Takovým způsobem by i vlk byl syt, i koza celá.“⁴⁰

Je tedy zřejmé, že Vlček sice poskytuje více prostoru pro psaní o Hynkovi z Poděbrad než ostatní vědci 19. století, ale využívá toho spíše k negativnímu morálnímu hodnocení obsahu Hynkových básní, odsouzení celé jeho osoby a potažmo i k hanění celé tehdejší české šlechty. Bohužel přístup Jaroslava Vlčka k dílu Hynka z Poděbrad by mohl dát za pravdu výše zmíněným výtkám k metodě pozitivismu, jelikož na tomto místě zřejmě badatel nepronikl k podstatě díla a neviděl v něm ani případný přínos literárnímu vývoji, namísto toho pouze uvedl vnější (i když relativně detailní) informace o osobě autora, jeho době, obsahu a formě díla. Přes pilné shromáždění

---

³⁷ Tamtéž.

³⁸ VLČEK, Jaroslav. *Dějiny české literatury*. Prvního dílu část první, Od nejstarších dob až po "věk zlatý". V Praze: Nákladem Jednoty českých filologův, 1897, s. 264.

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ Tamtéž.

zdrojů tedy zjevně nedošlo k výraznému posunu ve výzkumu textů *Neuberského sborníku*.

3.6. Shrnutí myšlení o díle Hynka z Poděbrad v 19. století

V devatenáctém století došlo k překvapivému objevení *Neuberského sborníku* a k radosti národních obrozenců se tak do kánonu starší české literatury mohly přidat další texty. Již záhy se podařilo Václavu Hankovi vydat část sborníku, konkrétně skladbu *Májový sen*. Díky objevu Josefa Dobrovského a publikační snaze Václava Hanky tedy mohli literární historikové začít *Neuberský sborník* studovat a hodnotit. Nejdůkladněji prozkoumal texty Hynka z Poděbrad Václav Nebeský, na jehož závěry se potom ostatní vědci často odvolávali.

Později v 19. století se ale již bohužel básně ani prózy ze sborníku nedočkaly příliš hlubokých a detailních analýz, zmínky o Hynkovi z Poděbrad se objevovaly spíše pouze v příručkách o dějinách české literární historie a ani tyto publikace často neposkytovaly příliš mnoho informací o autorovi ani o díle. Nejvíce zpráv o Hynkovi a jeho díle podal Jaroslav Vlček, který v duchu pozitivismu shromažďoval poznatky z mnoha zdrojů, bohužel ale nespatořoval v *Neuberském sborníku* žádnou větší hodnotu.

Jak je patrné i z kapitoly o vydávání díla Hynka z Poděbrad, v 19. století kromě edice Václava Hanky nevyšla už žádná další publikace obsahující texty z *Neuberského sborníku*, a tak měli nejen čtenáři, ale i vědci k Hynkovu dílu velmi omezený přístup.

4. Hynek z Poděbrad v literárněhistorickém bádání

20. století

4.1. Václav Flajšhans: *Písemnictví české slovem i obrazem od nejdávnějších dob až po naše časy, 1901*

Václav Flajšhans zařadil dílo Hynka z Poděbrad do kapitoly *Rozklad staré doby prvky novými 1458-1526*, zřejmě tedy také vnímal, že texty *Neuberského sborníku* jsou značně poznamenány přechodnou dobou, ve které vznikaly. U Flajšhansse nalezneme jedno z nejpříkřejších odsouzení Hynkovy osobnosti, podle něj byl „jednou z nejhorších postav spisovatelských celého českého písemnictví,⁴¹ protože „literární plody Hynkovy patří k nejnemravnějším a nejnecudnějším dílům našeho písemnictví.“⁴²

Dále se zmiňuje Hynkův překlad části *Dekameronu*, ovšem ani za to mu Flajšhans nechce přiznat příliš mnoho zásluh, naopak ho kritizuje za to, že při výběru próz hrála roli především „oplzlost scén“.

Dvě Hynkovy básně pak Flajšhans označuje jako volné zpracování předlohy od Kláry Hätzlerové a nakonec pouze krátce zmiňuje Hynkovy alegorické básně, podle něj „bez valné ceny a významu“⁴³. Celá pasáž věnovaná Hynkovi z Poděbrad tak byla pouze odsouzením jeho osoby a v podstatě i díla, Flajšhans zřejmě považoval za zajímavé pouze postavení tohoto díla mezi dvěma epochami.

4.2. Arne Novák: *Přehledné dějiny literatury české, 1910*

Přehledné dějiny literatury české vyšly poprvé v roce 1910, původně pod názvem *Stručné dějiny literatury české*. V tomto významném literárně historickém díle Arne Novák zmiňuje *Neuberkův sborník* a jeho obsah hodnotí jako „rozsmarné dialogické

---

⁴¹ FLAJŠHANS, Václav. *[Písemnictví české slovem a obrazem od nejdávnějších dob až po naše časy. I. díl]*. V Praze: Grosman a Svoboda, 1901, s. 280

⁴² Tamtéž.

⁴³ Tamtéž s. 281

veršování“⁴⁴, které má již některé rysy renesanční a humanistické, ale podle jeho mínění jde stále především o skladby středověké, blízké měšťanskému pojetí německého minnesangu. Novák uvádí názor některých dějepisců, kteří básním vytýkali „frivolnost“, ale sám autorova stylu zastává a považuje jeho skladby za „zdravě smyslné“. Na závěr je sice zmíněno svědectví Martina Lupáče z Chrudimě, který přisuzuje autorství *Neuberkova sborníku* Hynkovi z Poděbrad, ale Novák zdůrazňuje, že prozatím důkazy pro toto tvrzení chybí.

4.3. Vilém Pražák: *Neuberkův sborník a Májový sen: příspěvek k poznání české poesie v XV. století a zvláště literární činnosti Hynka z Poděbrad, 1924*

Publikace Viléma Pražáka vychází z jeho disertační práce a jeho značné badatelské úsilí přineslo při poznávání díla Hynka z Poděbrad mnoho cenných poznatků. Nejprve tedy Pražák v úvodních kapitolách poskytl co nejpřesnější vnější i vnitřní charakteristiku *Neuberského sborníku*. Z těchto informací také odvodil stáří sborníku, jeho původ odhadl na dobu kolem roku 1500.

Verše dvou skladeb, kterým se ve své práci Pražák zejména věnoval (*Májový sen* a *Veršové o milovníku*) charakterizoval Pražák jako verše bez rytmu s proměnlivým počtem slabik, celkově jsou podle něj texty skladeb rozvláčné, často v nich dochází k opakováním a k nesouměrnému postupu děje. O díle obecně soudí: „Je to v celku práce, charakterisující údobí, kdy verše byly rozváděny v prosu, kdy básnictví se dostalo do rukou nepovolaných, kdy se ho chopili měšťané a přestalo být uměním.“⁴⁵ Ovšem zároveň Pražák upozorňuje na fakt, že *Neuberkův sborník* je jediným zachovalým sborníkem odpovídajícím německým Liederbuch na našem území a bylo by chybou, kdybychom ho pro jeho závislost na poezii německé podceňovali. Naopak bychom mohli jeho existence využít k detailnímu srovnání s možnými německými předlohami a díky tomu by se podle něj dokonce daly najít rozdíly mezi českou a německou povahou.

---

⁴⁴ NOVÁK, Jan Václav a NOVÁK, Arne. *Přehledné dějiny literatury české od nejstarších dob až po naše dny*. 2. vyd. Olomouc: R. Promberger, 1912. s. 82

⁴⁵ PRAŽÁK, Vilém. *Neuberkův sborník a Májový sen: příspěvek k poznání české poesie v XV. století a zvláště literární činnosti Hynka z Poděbrad*. Bratislava: Universita Komenského, 1924, s. 14

Otázce závislosti na německých sbornících se Pražák věnuje dost podrobně. V kapitole věnované této problematice uvádí, že:“ Už z látkových, formálních a kompozičních znaků je zřejmé, že práce ze sborníku můžeme zařadit do doby, kdy upadal minnesang a poezie se chápaly vrstvy měšťanské.“⁴⁶ Proto má také podle Pražáka styl sborníku blízko k německému žánru „Spruchpoesie“ a tedy i k německým sborníkům zvaným Liederbuch. Ovšem podle jeho názoru nebyl přímou Hynkovou předlohou sborník Kláry Hätzlerové, ale oba tyto sborníky měly jeden stejný, i když neznámý společný pramen. Takže oba sborníky jsou ohlasem tehdejší německé poezie, ale vztah mezi nimi není tak přímočarý, jak by se mohlo na první pohled zdát.

Vilém Pražák neopomíjí ani otázku autorství textů *Neuberského sborníku*. Podle něj sice mezi jednotlivými skladbami existují drobné rozdíly ve stylu, ale to mohlo být zapříčiněno růzností předloh, kterými se autor inspiroval, a tak je pravděpodobné, že všechny texty mají jednoho společného autora. Pro autorství Hynka z Poděbrad svědčí hned několik okolností a každopádně neexistuje žádný pádný argument proti atribuci *Neuberského sborníku* právě tomuto českému knížeti. Mezi důvody, proč by mohl být Hynek pisatelem básní i „rozprávek“, patří například:

1. Podle historických pramenů dokázaný fakt, že Hynek byl literárně činný, konkrétně, že sepišoval veršované skladby.
2. V obsahu básní se vyskytují narážky na dění, které se odehrávalo v Itálii v době, kdy tam Hynek pobýval se dvorem Matyáše Korvína.
3. Autor „rozprávek“ změnil některá místní určení v textu na česká, konkrétně píše i „u nás v kraji boleslavském“. Poděbrady tenkrát patřily do boleslavského panství.

Jediný, kdo s tezí o Hynkově autorství nesouhlasil, byl J. Hanuš. Ve své přednášce Král. Společnosti nauk v roce 1867 Hanuš tvrdil, že: „Hankou otištěný Májový sen je rozpustilé veršování sprosté, beze vší geniálnosti a spojeno s rýmováním velmi hrubým a řemeslnickým, je to báseň lehkovážná, ba skoro směšná co do obsahu i co do formy a nemůže býti tedy prací prince ve spisovatelství zběhlého, duchaplného a

---

⁴⁶ PRAŽÁK, Vilém. *Neuberkův sborník a Májový sen: příspěvek k poznání české poezie v XV. století a zvláště literární činnosti Hynka z Poděbrad*. Bratislava: Universita Komenského, 1924, s. 15

chytrého, jak jej jmenuje Lupáč.⁴⁷ Toto mínění ale lze lehce vyvrátit několika dobovými svědectvími o Hynkově povaze, která jak se zdá ve skutečnosti naopak tónu skladeb i próz sepsaných podle *Dekameronu* odpovídá velice dobře. Hanušův chybný úsudek jako první přesvědčivě vyvrátil Jaroslav Vlček.

V kapitole o Hynkově povaze Pražák soudí, že zprávy o Hynkovi jsou kusé a soudy o jeho charakteru mohly být zabarveny osobní záští. Nelze říci, že by veškeré negativní soudy o Hynkovi považoval Pražák za lživé, spíše je podle něj potřeba je vnímat v kontextu doby a neodsuzovat tedy knížete Hynka tak příkře.

4.4. Jan Jakubec: *Dějiny literatury české I.* (druhé vydání 1929)

Jakubec se Hynkovi věnuje až ve druhém, rozšířeném vydání svých *Dějin* z roku 1929, v prvním vydání z roku 1911 bychom ještě o něm nic neobjevili. Věnuje mu celkem pět stran, což v porovnání s ostatními publikacemi o starší české literatuře není málo. Jistě je to typickým znakem pozitivismu, v jehož duchu Jakubec psal, a který měl za cíl shromážďovat pokud možno co nejvíce informací o autorovi i o díle.

Jakubec píše, že „České básně světské podléhají jednostranně umělecké humanistické zálibě v alegorisování. Jeho přední zástupce, aristokrat Hynek z Poděbrad, se úplně vymkl z tradic reformního nazírání na život, tato dekadentská postava se vyžívá hedonisticky v životě i básních.“⁴⁸

Dále nalezneme hodnocení Hynkovy osoby: „Na synovi krále Jiřího, Hynkovi z Poděbrad, se jeví nejzazší extrém mravního úpadku v kališnické šlechtě..... Ač byl skvěle nadán i všestranně vzdělán, promarňoval své dary duševní a síly tělesné stejně jako své nesmírné bohatství.“⁴⁹ Takže Jakubec se značně věnuje morálnímu odsuzování Hynka a nesnaží se jeho chování jakkoli omlouvat okolnostmi.

Ve svém pojednání o *Májovém snu* a básni *Veršové o milovníku* zmiňuje Jakubec inspiraci Klárou Hätzlerovou, jejíž sborník považuje za přímou německou předlohu.

---

⁴⁷citováno podle: PRAŽÁK, Vilém. Neuberkův sborník a Májový sen: příspěvek k poznání české poesie v XV. století a zvláště literární činnosti Hynka z Poděbrad. Bratislava: Universita Komenského, 1924, s. 36

⁴⁸JAKUBEC, Jan. *Dějiny literatury české. I.* Od nejstarších dob do probuzení politického. 2. vyd. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1929, s. 557

⁴⁹ Tamtéž. s. 558

Veršové o milovníku jsou podle Jakubce volným zpracováním vzoru, jsou víc než dvakrát tak obšírné a hlubší i básničtější, nežli německá předloha. Ani česká báseň však nemá básnického vzletu a tvůrčí jiskry. I *Májový sen* podle Jakubce provedením vyniká nad německé skladby, hlavně živějším postupem a úsečnějším dialogem. Přes nepříliš kladný názor na Hynkův život mu v Jakubcových *Dějínách literatury české* není upřena jistá umělecká úroveň: „Básnickým nadáním předstihl Hynek všecky své veršující vrstevníky.“⁵⁰

Podle Jakubce je autorem *Májového snu* a *Veršů o milovníku* nepochybně Hynek a lze mu pravděpodobně přisoudit i autorství celého *Neuberského sborníku*.

Hynka z Poděbrad nevnímá Jakubec jako typického zástupce současného českého panstva. Jádro české šlechty se podle něj bránilo mravnímu úpadku a snažilo se udržet starý řád a názor mravní. V souvislosti s Hynkovým dílem píše Jakubec i o skladbách *Zrcadlo marnotratných* a *Naučení rodičům*, soudí, že tyto dvě básně asi napsal jeden autor, ale určitě to nebyl Hynek, spíš nějaký kněz podobojí.

4.5. Antonín Grund: Úvod k edici *Boccacciiovské rozprávky*, 1950

Grundův úvod k jeho vydání *Boccacciiovských rozprávek* je bohužel poznamenán dobovou ideologií a rétorikou. Neobešel se bez citování Bedřicha Engelse a velkolepého vyzdvihování „těžkého husitského revolučního boje“⁵¹. Kromě toho je ale jeho text na dobré odborné úrovni.

Celkově pojímá Grund svůj úvod k Hynkovým textům jako pojednání o vlivu renesance na českou literaturu, aby pak vyzdvihl Hynkovo dílo jako důležitou součást reakce tuzemské literatury na zejména italské renesanční impulsy. Hynka z Poděbrad Grund dokonce nazývá „nejsvráznějším básníkem naší renesance“. Grund hodnotí i dále Hynkovy překlady velice pozitivně, podle něj vynikají svou rozsáhlostí, výběrem námětů vskutku boccacciiovských, slohovou vyspělostí a vybroušeností⁵² a neváhá je označit za samostatný tvůrčí čin.⁵³ Skutečně je to právě Hynkův výběr próz, které

---

⁵⁰ Tamtéž. s. 560

⁵¹ HYNEK Z PODEBRAD. *Boccacciiovské rozprávky*. Editor Antonín GRUND. Praha: Orbis, 1950, s. 6

⁵² Tamtéž s. 10

⁵³ Tamtéž s. 23

Grund považuje za vyloženě charakteristické pro celý *Dekameron*. Sice uznává, že všechny novely obsahují náměty hodně erotické, ale podle jeho názoru to představuje duch *Dekameronu* čtenářům mnohem blíže než dřívější české překlady, které se týkaly naopak například věrné manželské lásky (oblíbená povídka o Valtrovi a Kryseldě je příběhem manželčiny poslušnosti a oddanosti). V literárněhistorickém myšlení tedy můžeme vidět obrat, ještě na začátku století Flajšhans odsuzoval Hynka právě za údajnou „oplzlost scén“, kterou používal jako klíč k výběru próz z *Dekameronu*.

Antonín Grund se domnívá, že Hynek z Poděbrad byl s největší pravděpodobností autorem všech skladeb *Neuberského sborníku*. V úvodu se pojednává i o původní Hynkově *Rozprávce o jedné pěkné paní, jménem Salomeny, a o jejím velmi netrefném manželu*, kterou považuje za první pokus o samostatnou renesanční novelu českou⁵⁴, ale stejně jako všichni ostatní literární vědci napříč historií ji hodnotí jako nepřilíš vydařenou z hlediska uměleckého. Nicméně přece jen spatřuje Grund v povídce o paní Salomeny jeden zajímavý aspekt, totiž výborné a realistické líčení života tehdejšího českého venkova. Překvapivá je podle něj dokonalá znalost obyčejů selských lidí u Hynka, autora šlechtického původu.

Vidíme zde tedy snahu představit Hynka mimo jiné také jako lidového knížete, kterému nebyly lhostejné osudy lidí z nižšího stavu, než byl jeho vlastní. K tomu se bude později hlásit ve svých textech o Hynkovi i Zdeňka Tichá. Toto hodnocení Hynkova vztahu k poddaným sice můžeme vnímat v rámci snahy literárních vědců obhájit vydávání děl Hynka – šlechtice jeho výjimečně vřelým vztahem k „lidovým vrstvám“, ale existují i relevantní důkazy pro takové tvrzení (například Hynkův literární styl, ve kterém spojoval literární jazyk i s lidovými rčeními, což nebylo v tu dobu příliš obvyklé). Proto můžeme tento názor Grunda a Tiché přijmout, ačkoliv jsme si vědomi také jejich ideologických důvodů pro toto tvrzení.

Poměrně originálně se rozhodl Grund pojmut a vysvětlit celkově Hynkovu poněkud pochybnou pověst. Zmiňuje, že jeho povaha byla typicky renesančně živelná a neukázněná.⁵⁵ Následně shrnuje jeho osud pod označením Hynka jako „prokletého

---

⁵⁴ Tamtéž s. 17

⁵⁵ HYNEK Z PODEBRAD. *Boccacciiovské rozprávky*. Editor Antonín GRUND. Praha: Orbis, 1950, s. 19

básníka⁵⁶, což je pro literáta této doby značně neobvyklé a je tedy otázkou, co přesně se tím Grund snažil říci.

4.6. Edice a teoretické příspěvky Zdeňky Tiché

4.6.1. Bádání zaměřené na básnickou tvorbu Hynka z Poděbrad

Zdeňka Tichá se ve své odborné práci zaměřovala výhradně na starší českou literaturu, zejména období humanismu a baroka. Několik monografií věnovala lyrickým básníkům této doby (Hynek z Poděbrad, Felix Kadlinský a Adam Václav Michna z Otradovic).

„Versologickým problémům určila Tichá studie, v nichž sledovala vývoj bezrozměrného verše a souvislosti změn formy se změnami obsahovými. Od poloviny 70. let se Tichá věnovala také popularizaci starší české literatury (*Cesta starší české literatury*, kapitoly o literární tvorbě do konce 18. století v *Průvodci po dějinách české literatury*)⁵⁷. Věnovala se také editorské činnosti.

První publikace, ve které se Tichá věnovala dílu Hynka z Poděbrad, byla *Veršované skladby Neuberského sborníku* z roku 1960. V erudovaném a poměrně rozsáhlém úvodu k prvnímu kritickému vydání básní z *Neuberského sborníku* hned na začátek důrazně upozorňuje na to, že básně sborníku neobyčejně výstižně odrážejí složitou problematiku přechodné epochy. Autor se podle ní vyrovnává s cizími kulturními impulzy, a navíc se vědomě snaží vyjít vstříc zájmům širších vrstev (například využíváním prvků lidového jazyka). Tichá vyzdvihuje také fakt, že básně jsou psány česky, a to v době, kdy latinští humanisté svou mateřštinou „pohrdali“.

Podle Tiché bylo dostatečně prokázáno Hynkovo autorství celého *Neuberského sborníku*. Tichá se snaží odpovědět na otázku, co přesně je vlastně v Hynkových

---

⁵⁶ Tamtéž s. 17

⁵⁷ TRÁVNÍČKOVÁ, Markéta. Zdeňka Tichá. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 30. 5. 2006 [cit. 2019-12-05]. Dostupné z:

<http://www.slovnikeskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=580&hl=Zde%C5%88ka+Tich%C3%A1>
1+

skladbách ještě čistě středověké a jestli v nich lze nalézt již i nějaké nové rysy, předjímající pozdější literární vývoj.

Veršové o milovníku a Májový sen souvisí podle Tiché ještě se staročeskou milostnou lyrikou, představa lásky je zde spojována s představou služby. Mají také přinejmenším dva společné prvky s útvarem svítáníčka – objevuje se postava klevetníka, před kterým se musí mít milenci na pozoru a také vstupní motiv přírodního rámce. V obou básních se ale také vyskytuje postava ženy v roli rádce, což bylo ve středověku velmi neobvyklé, téměř nemyslitelné, tento jeden nezvyklý rys je ale co se týče obsahové stránky asi jediným novým, neobvyklým prvkem.

Na starší tradici navazuje také *Boj Štěstí s Neštěstím*, a to svou „alegoričností, didaktickým zaměřením a užitím dialogu ve formě jakéhosi sporu.“⁵⁸ Tato báseň je absolutně v souladu s morálkou vrcholného středověku, hlásá především bohabojný život.

Závěrem tedy Tichá zjišťuje, že: „Básně Neuberského sborníku jsou typickým příkladem poezie, v níž doznívá veršovnícké umění doby předhusitské.“⁵⁹

Zdeňka Tichá se dále zabývala i versologickým rozborem básní Hynka z Poděbrad, a to především v publikaci *Staročeské básně složené bezrozměrným veršem (2. polovina 15. století do 17. století)*. Zde především dopodrobna zkoumala přízvuky, slabiky a verše, přičemž zjistila, že básně zábavného charakteru v *Neuberském sborníku* spojují bezrozměrný verš těsněji s lyrickoepickým žánrem. Podle Tiché je také opouštění tradičního osmislabičného verše a příklon k verši bezrozměrnému „nutným důsledkem nového vztahu literatury ke skutečnosti“⁶⁰.

Ve své další odborné práci *Dvě kapitoly o básnickém díle Hynka z Poděbrad z roku 1969* rozšiřuje Zdeňka Tichá dále poznatky o tvorbě Hynka z Poděbrad. Dochází rozhodně k názoru, že Hynek je autorem všech básní v *Neuberském sborníku* a drobné rozdíly mezi skladbami jsou dány jinými příčinami než existencí dalšího pisatele

---

⁵⁸ TICHÁ, Zdeňka, ed. *Veršované skladby Neuberského sborníku*. 1. vyd. Praha: ČSAV, 1960, s. 18

⁵⁹ TICHÁ, Zdeňka, ed. *Veršované skladby Neuberského sborníku*. 1. vyd. Praha: ČSAV, 1960, s. 24

⁶⁰ TICHÁ, Zdeňka, ed. *Veršované skladby Neuberského sborníku*. 1. vyd. Praha: ČSAV, 1960, s. 9

(podle Tiché jsou rozdíly dané odlišnou tematikou různých básní a také vědomou snahou o výrazovou rozmanitost).

Jak je u Tiché zvykem, při hodnocení Hynkova literárního talentu nešetří chválou: „O tom, že Hynek byl skutečným umělcem, svědčí citlivý výběr uměleckých prostředků“.⁶¹

Jedna z kvalit Hynkova psaní také podle Tiché tkví jednoduše v tom, že psal českým jazykem, což v tehdejší době nebylo vůbec samozřejmé. V této studii je podána domněnka, že Hynek si vybral češtinu místo latiny proto, že chtěl tvořit pro širší okruh publika.

Tichá také vnímá jedinečné postavení díla Hynka z Poděbrad v našich literárních dějinách, podle ní tvoří podstatný článek ve vývoji naší literatury od středověku k renesanci: „Spojuje v sobě hodnoty vytvořené úsilím dvou epoch, středověku a husitství, přičemž osobitým způsobem vybírá to, co mělo v sobě prvky progresivní a bylo schopno dalšího vývoje.“⁶²

V Hynkově básnickém díle můžeme vidět téměř ideální příklad stavu a vývoje literatury v jednom z přechodných literárněhistorických období, kdy spisovatelé ještě neopouští určité kulturní dědictví, ale již ho začínají pomalu přetvářet pod vlivem nových impulzů a nových potřeb.

4.6.2. Příspěvek k poznání osobnosti Hynka z Poděbrad, 1971

Zdeňka Tichá je jednoznačně badatelkou, která se Hynkovi z Poděbrad věnovala ze všech českých literárních historiků zdaleka nejvíce. Kromě publikování teoretických statí přispěla i svou editorskou činností a jako jediné se jí podařilo vydat souborné Hynkovo dílo. Její zásluhy jsou tedy nepopíratelné, přestože s některými jejími názory další literární historici nesouhlasili.

Všichni ostatní badatelé se vždy popisům Hynkovy osobnosti věnovali spíše okrajově, ale je zjevné, že například v 19. století hodnocení jeho charakteru badatele ovlivňovalo

---

⁶¹ TICHÁ, Zdeňka. *Dvě kapitoly o básnickém díle Hynka z Poděbrad*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1964, s. 74

⁶² TICHÁ, Zdeňka. *Dvě kapitoly o básnickém díle Hynka z Poděbrad*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1964, s. 74

i při posuzování jeho díla. Vlastně nejvíce informací o knížeti Hynkovi se můžeme dozvědět spíše z prací historických, například z druhého dílu *Jagellonského věku v českých zemích* Josefa Macka, z kterého částečně vychází druhá kapitola této práce. Opět ale nikdo nevěnoval pouze problematice Hynkova charakteru takový prostor, jako Zdeňka Tichá ve svém článku vydaném v roce 1971 a nazvaném *Příspěvek k poznání osobnosti Hynka z Poděbrad*.

Tichá se zde snaží osvětlit oblasti Hynkova života, „které zavadaly příčinu k neoprávněné kritice jeho osoby a zároveň i díla.“⁶³ Jedná se tedy svým způsobem o obranu a snahu o definitivní změnu vnímání problematiky hodnocení Hynkovy osobnosti. Nebudeme se zde pouštět do detailního popisu Hynkova chování, ale Tichá přesvědčivě dokazuje, že mnozí badatelé si zprávy o Hynkovi neprostudovali do hloubky, zaměřovali se pouze na několik vybraných kusých informací o něm a na jejich základě vynášeli soudy nejen o jeho životě, ale i o díle, které nám po sobě zanechal.

Paradoxně zde bylo potřeba zevrubně prostudovat veškeré životopisné prameny, abychom se na jejich základě mohli oprostit od příliš velkého a negativního vlivu (údajného) obrazu spisovatele na recepci jeho díla.

4.6.3. Spisování slavného frejře

V úvodu k soubornému vydání Hynkova díla z roku 1978 *Spisování slavného frejře* nejprve Zdeňka Tichá představuje čtenářům podobu a osud *Neuberského sborníku*. Dále uvádí, že básně ze sborníku lze dělit podle tematiky do dvou okruhů na milostné a didaktické, přičemž i původní prózy lze označit jako didaktické. Tichá dále uvádí stručně přehled odborných prací a poznatků prozatím učiněných o textech sborníku. Přitom dosavadní bádání často kritizuje, například uvádí podle ní přílišné přeceňování závislosti Hynkova díla na předloze německého sborníku písní Kláry Hätzlerové. Toto tvrzení můžeme najít u Nebeského, Sabiny, Vlčka, Jakubce nebo Pražáka, ale podle Tiché nikdo z nich neprovedl podrobné srovnání těchto dvou textů.

---

⁶³ TICHÁ, Z. (1971). Příspěvek k poznání osobnosti Hynka z Poděbrad. *Česká Literatura*, 19(3/4), 216-232.

V části úvodu věnované životu Hynka z Poděbrad zmiňuje Tichá Palackého citát o nedostatečném množství informací, které se o Hynkově životě zachovaly, přesto autorka úvodu věří, že po důkladném hledání v archivech si lze nakonec o Hynkovi utvořit objektivní představu.

Zdeňka Tichá má vehementní snahu napravit Hynkovu pověst a zastávat se ho před odsuzujícími hodnoceními. Každopádně ho považuje za významnou postavu našich dějin a většinu jeho domněle negativních rysů připisuje dobové normě chování tehdejších šlechticů. Dluhy měl tedy prý proto, že ho šidil král Vladislav a jeho sourozenci, při soudech a přích byl nespravedlivě obviňován. Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic ho nespravedlivě pomluvil, a přitom byl sám „domýšlivý kariérista nepevné páteře“. Jeho obliba pěkných panen byla pouze typickou renesanční radostí ze života a konvertování k jiné víře byl ostatně tenkrát také běžný jev. Snaha potlačit možná nezasloužené hanění Hynkovy osobnosti a dobrat se pravdivějšího obrazu jeho charakteru byla jistě na místě, otázka ale je, jestli Tichá naopak nepřeceňuje Hynkovu roli v našich dějinách a nestaví ho naopak na příliš vysoký piedestal.

O Hynkově díle se lze dočíst, že bylo silně poznamenáno dobou svého vzniku, tedy dobou přechodnou, kdy už nepanoval středověk, ale ještě plně na našem území nepropukla renesance. Střetávání starého s novým lze podle Tiché spatřovat zejména v Hynkově původní tvorbě. V milostných básních údajně najdeme vedle středověkých prvků i stopy italského „sladkého nového stylu“ a to prý proto, že autor staví ženu mravně výš než zamilovaného mládence. U prózy *Ctnost, rytíř a moudrost* dokonce Tichá spatřuje naprostou převahu renesančních prvků.

4.7. Jaroslav Kolár: *K počátkům české renesanční prózy, 1969*

Jaroslav Kolár patřil k předním literárním historikům, centrem jeho zájmu byla literární produkce 16. století. Kromě své vědecké práce a působení na Karlově univerzitě se věnoval i rozsáhlé ediční činnosti a překladatelství (například M. M. Bachtina). Navazoval na východiska českého strukturalismu, bral ve svých studiích v potaz i širší kulturní a historické souvislosti.

Stať nazvanou *K počátkům české renesanční prózy* věnoval Kolár několika významným dílům napsaným na přelomu 15. a 16. století. Konkrétně se jednalo o *Život*

Ezopův, rozprávky (podle Boccacciova *Dekameronu*) Hynka z Poděbrad, *Historie o odpuštěcích a očištcích*, překlady z *Dekameronu* Mikuláše Konáče z Hodiškova a *Frantova práva*.

Tato díla Kolár označuje jako novou prózu, podle něj jsou oproti starší prozaické tvorbě na našem území nová tematicky, výrazově i ideově. Nalezneme v nich jiné pojetí etických norem, útok proti stávajícím konvencím.

Ve výčtu děl nové prózy se ne náhodou nacházejí novely z *Dekameronu*, dokonce od dvou různých překladatelů. Do doby vytištění právě těchto próz se sice již v češtině některé části *Dekameronu* vyskytly, ale jednalo se zejména o povídku o Griseldě, která pojednává o ctnosti a pokoře a odpovídá ještě starším myšlenkovým konvencím. Kdežto nové překlady naopak směřují k narušování soudobé ideologie, například umožňovaly „netradiční kladné hodnocení dosud přezíraných individuálních vlastností (obratnosti, sebedůvěry, světské lásky, chytrosti)“⁶⁴.

Nové prózy nesly i další rozdílné znaky oproti starším dílům, je u nich patrná snaha zasazovat děj do reálného prostředí, o kterém může mít čtenář nějakou konkrétní představu (dříve se vyskytovala v příbězích spíše fantaskní prostředí). Také se začala více zdůrazňovat role vypravěče, v textech se vyskytovaly přímo promluvy vypravěče ke čtenáři. Začala se objevovat složitější dějová vyprávění (dříve krátká exempla nebo dlouhé legendy, ve kterých se ale odehrávaly oddělené epizody, jejichž pořadí nebylo důležité, mohly jít za sebou libovolně a příběh to nenarušilo).

Nová próza se také odlišovala po jazykové stránce, využívala novou slovní zásobu, která dodávala ráz „životní autenticity“⁶⁵. Konkrétně se jednalo například o popisy odborné profesní terminologie (u Hynka z Poděbrad oproti předloze nalezneme rozvinutý popis práce soukeníka).

Další zvláštností z jazykové roviny díla je využívání různých úsloví a přísloví – u Hynka nejvíce použitých v povídce o paní Salomeny. Právě prostřednictvím rčení bylo umožněno „neutrálně konstatovat, či dokonce pozitivně hodnotit takové fakty a situace, pro které literární tvorba spjatá s náboženskou ideologií neměla kladné

---

⁶⁴ KOLÁR, Jaroslav a JIROUŠKOVÁ, Lenka, ed. *Návraty bez konce: studie k starší české literatuře*. Vyd. tohoto souboru 1. Brno: Atlantis, 1999. s. 123

⁶⁵ Tamtéž s. 136

označení, protože šlo o jevy a priori nenáležitě, hříšné atp., a tedy v zásadě vždy odsuzované.“⁶⁶

Hynek z Poděbrad stál i před úkolem, jak chápat dosavadní dva termíny láska a milost. Ve svých textech je používal oba a zjevně se snažil o jejich významové rozlišení, ačkoliv v té době se ještě jednalo v podstatě o nevyhraněná synonyma.

Nová zábavná próza vytvořila předpoklad pro konstituování nového pojetí reality v literatuře. Podle Kolára lze za první významné dílo české renesanční prózy označit *Frantova práva*. Ostatní prózy ze skupiny jsou v mnohém pokroková, ale pro Kolára je zjevně nelze charakterizovat jako vyloženě renesanční.

4.8. Jiří Pelán: *Neuberský sborník a Hynek z Poděbrad, 1996*

Český literární historik a překladatel Jiří Pelán přispěl k bádání o Hynkovi z Poděbrad relativně rozsáhlým článkem publikovaným v roce 1993 v renomovaném periodiku *Česká literatura*. Zaměřoval se především na zhodnocení předchozích poznatků, ale přinesl i vlastní nové názory na Hynkovo dílo.

Pelán se snaží zkoumat, proč měli jeho předchůdci tendenci shodovat se na určitých faktech, rozkrývá podrobně jejich motivace a důkazy pro různá tvrzení. Například nepopíratelnou tendenci vnímat Hynkovu osobnost jako „sympatického renesančního prostopášníka“⁶⁷ odhaluje Pelán jako skutečný zdroj přesvědčení, že právě potomek Jiřího z Poděbrad byl jediným autorem všech textů nalezených v *Neuberském sborníku*. Vnímání postavy Hynka jako vzdělaného šlechtice, ale zároveň jako lehkomyšlného svůdce totiž příhodně odpovídá tomu, že skladby *Neuberského sborníku* se vyznačují výrazným kontrastem, vysoká formální kultura zde stojí bok po boku markantní zálibě v eroticky lechtivých motivech. Jelikož podle Pelána formální analýzy dosud nepřinesly jednoznačné výsledky⁶⁸, nelze pokládat atribuci všech částí sborníku Hynkovi za bezpečně prokázanou. Zde tedy Pelán poukázal na fakt, že

---

⁶⁶ KOLÁR, Jaroslav a JIROUŠKOVÁ, Lenka, ed. *Návraty bez konce: studie k starší české literatuře*. Vyd. tohoto souboru 1. Brno: Atlantis, 1999. s. 136

⁶⁷ PELÁN, Jiří. *Neuberský sborník a Hynek z Poděbrad*. *Česká literatura*, 1996, s. 460

⁶⁸ Tamtéž. s. 461

v tomto případě se možná literární historikové nechali poněkud unést dojmem z Hynkova charakteru.

Jiří Pelán se snaží sugestivně charakterizovat Hynka jako “robustní osobnost, bezpředsudečně sensuální.”⁶⁹ Časté popisování knížete Münsterberského jako výrazného renesančního básníka podporuje přirozeně úvahy o časném nástupu renesance ve starší české literatuře, proto se možná autor článku takovému popisu Hynkovy osobnosti brání.

Dále v článku totiž Pelán zkoumá, zda je časté spojování Hynka z Poděbrad s renesancí skutečně oprávněné. Nejprve je analýze podroben překlad textů z *Dekameronu*. Je zde upozorněno na fakt, že i původní Boccacciův *Dekameron* je dílo „dosud spjato se středověkem mnoha pouty.”⁷⁰ Tato pouta spočívají zejména v úzkém vztahu ke kurtoazní tradici. Pelán ovšem soudí, že Hynek při sepisování své verze povídek tuto složku potlačoval: “Originalita souboru, který nacházíme v *Neuberském sborníku* nicméně spočívá právě v tom, že tato kurtoazní složka *Dekameronu* je v zásadě velmi důsledně pominuta a zájem překladatele je jednoznačně obrácen k erotickým povídkám fablelového typu.”⁷¹

Co se týče umělecké hodnoty překladu, tu Pelán hodnotí velmi vysoko, soudí že je to: „brilantní a invenční stylizace.”⁷²

Finální rozhodnutí o hledání vlivů renesance v *Neuberském sborníku* zakládá Pelán také na analýze autorské Hynkovy povídky o paní jménem Salomeny. Stejně jako ostatní odborníci nemá o umělecké úrovni textu badatel vysoké mínění, naopak je v soudu téměř nejpřísnější, podle něj se dokonce kvůli příliš slabým dějovým prvkům ani nejedná o povídku. Ovšem z hlediska otázky uměleckého slohu je jednoznačné, že tento pokus o povídku má tolik kurtoazních motivů, že o vlivu renesance nemůže být podle Pelána řeč.

Pelán se nezapomene zmínit ani o přeceňování vlivu italské cesty se dvorem Matyáše Korvína na život a dílo Hynka z Poděbrad. Kvůli nedostatku pramenů lze dnes těžko

---

⁶⁹ PELÁN, Jiří. *Neuberský sborník a Hynek z Poděbrad. Česká literatura*, 1996, s. 462

⁷⁰ Tamtéž s. 463

⁷¹ Tamtéž s. 464

⁷² Tamtéž s. 465

určit, jak přesně italské umění mohlo knížete ovlivnit. Nicméně z faktu, že Hynek překládal části *Dekameronu* z němčiny, ne přímo z italštiny lze vyvodit přinejmenším to, že neuměl tak dobře italsky. Proto je sporné, jak silně na něj impulzy italského prostředí mohly zapůsobit.

Dále ve svém přehodnocování skutečné renesančnosti Hynkova díla Pelán rozebírá jeho básně, ve kterých shledává opět spíše silně zastoupené prvky kurtoazní lásky, nebo maximálně parodování tohoto fenoménu, které bylo ovšem také vlastní středověké žakovské poezii. Po renesanci Pelán nenachází opět ani stopy.

Celkové hodnocení Hynkovy tvorby z pohledu Jiřího Pelána je ambivalentní. „Hynek z Poděbrad se nám takto jeví jako básník mimořádných formálních kvalit, ale nepříliš původního tvůrčího fondu.“ Postoj Hynka z Poděbrad k vlastní umělecké tvorbě je pozoruhodný, zajímavý, signalizuje určité stylové změny, „avšak charakterizovat tuto poezii jako renesanční nelze pokládat za adekvátní.“⁷³

4.9. Milan Exner: *Hynek z Poděbrad a problém umělecké formy, 1999*

Článek Milana Exnera publikovaný v časopise Tvar sice neobsahuje žádné zásadně nové poznatky, ale přináší zajímavé zamyšlení o Hynkově díle a jeho místě ve vývoji české literatury. Na počátku svého článku Exner uvádí, že Hynek měl potíže se snahou o překlad částí *Dekameronu* a jeho vlastní styl byl těžkopádný a syntakticky přetížený, navíc podle něj Hynek neovládal ani kompozici. Jeho vlastní povídka ve stylu *Dekameronu* je podle Exnera vyloženě nepovedená. Tato negativní hodnocení ale Milan Exner dále vysvětluje tím, že i kdyby se Hynek sebevíc snažil, tak nemohl ve své době dosáhnout při psaní lepších literárních kvalit. Nedostatky jak ve vrstvě jazyka, tak v syntaxi a kompozici vyplývají podle Exnera z toho, že v Hynkově době ještě český jazyk nebyl celkově na velmi vysoké úrovni, doslova byl styl češtiny neepický a česká literatura ve 14. století stála na slabých nohách. Proto jsou Hynkovy literární pokusy obdivuhodné, Exner velice oceňuje jeho snahu aspirovat na přívlastek renesančního básníka (ačkoliv je toto Exnerovo tvrzení možná poněkud nadnesené a

---

⁷³PELÁN, Jiří. Neuberský sborník a Hynek z Poděbrad. *Česká literatura*, 1996, 44(5), s. 466

je čistě spekulativní, zda měl Hynek z Poděbrad při svém psaní a překládání skutečně takto vysoké ambice). V článku je Hynek dokonce přirovnáván k Máchovi, podle autora textu totiž oba básníci ve svých snahách předběhli dobu a nemohli kvůli tomu být doceněni. Milan Exner se zjevně snaží zhodnotit dílo Hynka z Poděbrad v kontextu doby a úrovně českého jazyka a literatury ve 14. století. Z tohoto úhlu pohledu mu umělecká produkce syna Jiřího z Poděbrad vychází jako velice pozoruhodná. Na závěr autor článku tedy zdůrazňuje Hynkovu značnou zásluhu v těžkém úsilí o českou uměleckou literaturu.

Je otázka, jak velký vliv měl tento článek z konce 90. let na odborníky v oboru starší české literatury, ale jistě mohl zaujmout čtenáře z řad širší kulturní veřejnosti a minimálně je tak upozornit na existenci českého autora z doby renesance, který jinak není tak známý, jak by si přinejmenším podle mínění některých literárních vědců zasloužil.

4.10. Shrnutí teoretických přístupů a také nových poznatků o díle Hynka z Poděbrad v literárněhistorickém bádání 20. století

Již na počátku 20. století vidíme jistý přelom v myšlení literárních historiků. Ještě Václav Flajšhans na prahu nového století hodnotí Hynkův život i jeho dílo dost negativně na základě údajné „nemravnosti“. Již další zmínka o synovi Jiřího z Poděbrad u Arne Nováka ale ukazuje, že ve 20. století se budou Hynkovy morální prohřešky soudit mnohem méně přísně, často bude omlouván tím, že „taková byla doba“ a nakonec díky zevrubné obraně Zdeňky Tiché bude většina jeho údajných morálních poklesků uvedena na pravou míru. Přesto v případě tohoto šlechtice a básníka zjevně nikdy neustane neobvykle intenzivní zájem o jeho osobní život, a přece se bude snad vždy do určité míry spojovat dílo s osudem autora.

Ve 20. století se také poupravil názor na souvislost Hynkových básní se skladbami z Liederbuchu Kláry Hätzlerové. Když v 19. století zjistil Václav Nebeský souvislost mezi těmito dvěma texty, vyvodil z toho, že Hynkova verze přímo vycházela z verze Kláry Hätzlerové. Vilém Pražák ve 20. století ale upozornil na pravděpodobnost existence třetího neznámého pramenu, z kterého podle něj obě dnes dostupné verze vycházely.

Vilém Pražák také uvedl několik důvodů pro atribuci celého *Neuberského sborníku* Hynkovi z Poděbrad, což bylo zpochybněno až na konci století Jiřím Pelánem, mezitím ale literární historici Hynkovo autorství brali jako víceméně prokázaný fakt.

Jednou z nejdůležitějších otázek, na kterou se také snad nejvíce názory odborníků rozcházely, bylo přiřazení děl z Hynkova pera k renesanci. Zatímco někdo měl tendenci vidět v českém knížeti vyloženě renesančního básníka, jiní popírali existenci jakýchkoliv prvků renesance v textech sborníku. Mezi těmito dvěma naprosto protichůdnými názorovými protipóly pak existovala celá škála dalších hodnocení míry renesančnosti Hynkových básní i jeho prózy a překladů.

5. Hynek z Poděbrad v literárněhistorickém bádání

21. století

5.1. Jan Malura: *Místo koně na paní jezdil*, 2000

Profesor Jan Malura působící na Ostravské univerzitě přispěl k vědecké debatě o Hynkovi z Poděbrad svým článkem publikovaným v periodiku *Tvar* v roce 2000. V úvodu autor článku poznamenává, že Hynkovo dílo bohužel dnes není příliš čtenářsky dostupné a ani není mezi veřejností příliš známé, přitom „dokáže dnešního čtenáře oslovit nejen přímočarým erotickým líčením (ne však samoučelným), ale i ironií a vypravěčskou pointou.“⁷⁴

Dále Malura upozorňuje na nové vydání části Hynkova díla, tedy *Boccacciiovské rozprávky* vydané roku 1999 editorem Michalem Huvarem (tato publikaci je také zmíněna v kapitole věnované přehledu vydávání Hynkova díla). Malura v článku hodnotí toto vydání podrobněji. Pozastavuje se nad větou v edičním dodatku, kde se uvádí, že „text byl nově přizpůsoben současným pravopisným normám, jinak vše ostatní jsme ponechali v původní podobě.“⁷⁵ Tento stručný výrok ale podle Malury nepodává o postupu editora žádnou konkrétní představu. Malura také kritizuje vypuštění původního úvodního textu Antonína Grunda, z jehož edice vydání z roku 1999 vychází. Podle Malury je tato zasvěcená stať nahrazena dvěma krátkými texty na záložkách, ale velmi nedostatečně. Malura zde nachází dokonce vyloženě nepravdivé tvrzení, totiž že Hynek z Poděbrad byl údajně „nejvýraznější osobnost oblasti tvorby českého husitství.“⁷⁶ Celkově tedy Jan Malura hodnotí Huvarovo vydání dost negativně.

V článku také nalezneme hodnocení překladů z *Dekameronu*. Malura vyvozuje (a v tomto mezi literárními historiky panuje evidentní shoda), že: „Pro Hynkovu osobnost je příznačné už to, jaké povídky z *Dekameronu* si pro překlad vybírá.“⁷⁷

---

⁷⁴ MALURA, Jan. "Místo koně na paní jezdil". *Tvar*, 2000, **11**(16), s. 20.

⁷⁵ HÝNEK Z PODĚBRAD a ANTONÍN HUVAR. *Boccacciiovské rozprávky*. 2. vyd. Editor Antonín GRUND. Brno: Print-Typia, 1999, s. 134

⁷⁶ HÝNEK Z PODĚBRAD a ANTONÍN HUVAR. *Boccacciiovské rozprávky*. 2. vyd. Editor Antonín GRUND. Brno: Print-Typia, 1999, poznámka na záložce knihy

⁷⁷ MALURA, Jan. "Místo koně na paní jezdil". *Tvar*, 2000, **11**(16), s. 20.

Podle Malury je Hynek velmi zručným překladatelem a „umí ponechat a zdůraznit základní rysy renesanční novely – ironii, smysl pro pointu i pro líčení milostné vášně, které je přímočaré a obrazné zároveň.“⁷⁸ Srovnejme tento pohled na Hynkovy překlady například s názorem Jiřího Pelána, který naopak tvrdil, že Hynkovy překlady nejsou vůbec renesanční. Tyto protichůdné postoje obou vědců velice jasně ukazují, jak rozlišné a nejednotné názory mezi badateli ohledně Hynkova díla panují.

Naopak v další části článku se ukazuje jeden bod, na kterém se shodují téměř všichni, kdo o Hynkovi něco publikovali. Nízká úroveň a nerozvinutý děj autorské „povídky“ o paní Salomeně.

Na závěr Malura míní, že Hynkovo dílo má svou značnou důležitost. K otázce renesance v Hynkově díle dodává, že: „Hynek z Poděbrad vnáší do poněkud moralistně a nábožensky upjatého domácího prostředí renesanční atmosféru (je třeba ovšem dodat, že ne všechna autorova díla mají takto výrazný renesanční charakter).“⁷⁹

5.2. Česká literatura od počátků k dnešku, 2002

Ve známé a značně rozsáhlé publikaci o české literární historii *Česká literatura od počátků k dnešku* nalezneme i krátkou zmínku věnovanou dílu Hynka z Poděbrad. Pasáž se nachází v kapitole nazvané Humanismus. Tato kapitola byla napsána literárním historikem, lexikografem a editorem Janem Lehárem. Uvádí se zde, že část odborníků má snahu hledat v literárním vývoji 15. a 16. století v Čechách renesanční prvky, a přitom právě často zmiňují Hynkovy milostné básně. Podle Lehára jsou verše o lásce nejmladšího syna Jiřího z Poděbrad psané podle německé předlohy (zde tedy pouze obecná zmínka a žádné informace o Kláře Hätzlerové). O básních se zde soudí, že ve skutečnosti jde o „pozdně středověký útvar, jenž se v německé literatuře označuje jako minnerede (tj. rozmuování o lásce) a nemají nic společného s renesančním smýšlením.“⁸⁰

---

⁷⁸ MALURA, Jan. "Místo koně na paní jezdil". *Tvar*, 2000, **11**(16), s. 20.

⁷⁹ MALURA, Jan. "Místo koně na paní jezdil". *Tvar*, 2000, **11**(16), s. 20.

⁸⁰ Lehár, Jan - Stich, Alexandr - Janáčková, Jaroslava - Holý, Jiří *Česká literatura od počátků k dnešku*. Jan Lehár, Alexandr Stich, Jaroslava Janáčková, Jiří Holý. 2., dopl. vyd. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2002, s.108

V celé obsahově bohaté publikaci o české literatuře je v podstatě vliv renesance na českou literaturu naprosto neexistujícím jevem. Kromě toho, že Lehár odmítá vidět jakoukoliv stopu renesance v díle Hynka z Poděbrad, pak ještě odmítá uznat údajné renesanční vlivy ve skladbě *Frantova práva*, protože v tomto případě se jedná o humanistickou „bláznovskou“ literaturu. Jan Lehár tedy zastává názor, že o žádné české renesanci nemůže být řeč a Hynkovo dílo ani z jiného ohledu zřejmě nepovažuje za důležité, protože ho zmiňuje vlastně spíše okrajově, pouze k podložení teze o mylných pokusech hledání prvků renesance v české literatuře 15. a 16. století.

5.3. Libor Vykoupil: *Májový sen Hynka z Poděbrad*, 2012

Pokud chceme zmapovat všechny zmínky o Hynkovi z Poděbrad skutečně důsledně, musíme se zmínit i o méně rozsáhlých příspěvcích k problematice jeho díla a významu jeho osobnosti. Jedním ze střípků této mozaiky je kratší, spíše populárně naučný text historika Libora Vykoupila, který byl vydán v časopisu *Host*⁸¹. Článek vyšel v rubrice kalendárium u příležitosti výročí narození Hynka z Poděbrad.⁸² Na jedné tiskové straně se autor snaží vystihnout všechny důležité poznatky o Hynkovi a nutno říci, že se mu to celkem dost výstižně i podařilo. Dalo by se možná polemizovat s některými drobnými nepřesnostmi, například s tvrzením, že Hynek byl vychován v duchu renesance, což není příliš pravděpodobné, jelikož v době jeho dětství bychom v českých zemích vliv renesance ještě hledali dost těžko. Libor Vykoupil líčí Hynka v těch nejlepších barvách, ale přitom nepřehání jeho význam, snaží se věrně vystihnout jeho literární kvality: „V době, kdy jiní čeští básníci skládali své verše jen latinsky, psal Hynek kultivovaným českým jazykem. Přeložil například jedenáct příběhů z Boccacciova *Dekameronu*, přičemž odvedl velmi originální práci.“⁸³

Na závěr je zmíněna známá pomluva Bohuslava Hasištejnského, která je zde odsouzena jako jedovatost, která zkazila Hynkovu pověst na dlouhá staletí. Zajímavá

---

⁸¹ VYKOUPILO, Libor. *Májový sen Hynka z Poděbrad*. *Host*, 2012, 28(5), s. 25. ISSN 1211-9938. Dostupné také z: <https://wayback.webarchiv.cz/secure/https://casopis.hostbrno.cz/archiv/2012/05-2012/majovy-sen-hynka-z-podebrad>.

⁸² Jednalo se konkrétně o 560. výročí. Je zajímavé, že Vykoupil uvádí bez zaváhání, že Hynek se narodil v Praze, přitom místo jeho narození není historicky přesně známé, existují například i názory, že se Hynek narodil v Poděbradech.

⁸³ VYKOUPILO, Libor. *Májový sen Hynka z Poděbrad*. *Host*, 2012, 28(5), s. 25. ISSN 1211-9938. Dostupné také z: <https://wayback.webarchiv.cz/secure/https://casopis.hostbrno.cz/archiv/2012/05-2012/majovy-sen-hynka-z-podebrad>.

je také zmínka o rozhlasové hře věnující se osudu Hynka z Poděbrad od prozaika Františka Kožíka, právě toto dílo podle Vykoupila prý změnilo názor veřejnosti na historickou postavu syna Jiřího z Poděbrad: „Ještě že prozaik František Kožík napsal v roce 1966 rozhlasovou hru, která Hynka z Poděbrad konečně rehabilitovala. Jak je v kraji zvykem, pozdě, ale přece.“

Je to ovšem jediný pramen, který hru zmiňuje, a navíc dnes již rozhlasový záznam není nikde snadno veřejně přístupný, proto je otázka, zda Vykoupil význam hry nepřecenil.

5.4. Martin Čapský: „ale jak se vožení, hned mu tíže“. *Naplňování pohlavních rolí v básnické skladbě Stesk na ženitbu Hynka z Poděbrad*⁸⁴, 2017

Ačkoliv článek Martina Čapského se nezabývá dílem Hynka z Poděbrad vysloveně pouze z literárně historického hlediska, hned z několika důvodů stojí za to se zde o jeho práci zmínit. Je zajímavé, že Hynkovo dílo může sloužit jako zdroj poznání i pro historické bádání.

V tomto článku se konkrétně z básně *Stesk na ženitbu* pokouší historik Čapský mimo jiné vyvodit nové poznatky týkající se chápání instituce manželství v pozdně středověkém myšlení. Právě při zkoumání tohoto jevu se nejčastěji vychází z pramenů právních či preskriptivních. Podle Čapského ale Hynkova skladba může přinést nový pohled, promítá se v ní totiž přímo zkušenost autora a jeho vrstevníků například s převzetím otcovské zodpovědnosti.

Jak Čapský správně poznamenává: „*Stesk na ženitbu* přitom dosud zůstává spíše v pozadí pozornosti, kterou literární historici věnují jiným Hynkovým básním, zejména *Májovému snu* a *Veršům o milovníku*.“⁸⁵ Tam, kde zdánlivě nebylo nic podnětného pro výzkum, ale historik přece jen objevil témata hodna pozornosti.

---

⁸⁴ ČAPSKÝ, Martin. "ale jak se vožení, hned mu tíže.": naplňování pohlavních rolí v básnické skladbě *Stesk na ženitbu Hynka z Poděbrad*. *Theatrum historiae*, 2017, **20**, s. 31-45. ISSN 1802-2502. Dostupné také z: http://uhv.upce.cz/data/File/theatrumhistoriae/th20_2017.pdf.

⁸⁵ Tamtéž s. 32

Historikové obecně chápou postavu Hynka z Poděbrad jako „prototypického představitele pozdně středověké rytířské kultury“⁸⁶ a právě proto nám jeho dílo může přinést platné závěry o smýšlení tehdejších lidí z jeho společenské vrstvy. Báseň *Stesk na ženitbu* líčí nesnáze nižšího šlechtice, který se oženil s urozenou paní. K této postavě zaujímá autor veršů zjevně pohrdavý postoj a „opakovaně zdůrazňuje, že dotyčný usiluje o nevíтанé překročení sociálního prahu.“⁸⁷ Zde se v textu tedy jasně odráží dobový postoj vyšší šlechty vůči neurozenému obyvatelstvu, které se na prahu renesance již začalo čím dál více prosazovat a usilovat o větší podíly na veškerém zemském majetku i moci.

Kromě této ukázky smýšlení středověkých knížat a rytířů o „podřadné šlechtě“ se nám v textu nabízí i pasáže promlouvající o tématu středověké manželské sexuality. Vzhledem k obecnému účelu básně, kterým bylo především pobavení čtenářů, není překvapením, že i poznámky týkající se manželské intimity jsou zde v podobě směšných ironických poznámek. Lze tedy přinejmenším konstatovat, že zdaleka ne všichni tehdejší urození páni brali „manželské povinnosti“ příliš vážně a že se často obecným příkazům ovlivněným církevními dogmaty dokonce posmívali, než aby se jimi svědomitě řídili. Tento fakt vyplývá sice i ze samotného Hynkova života, ovšem skutečnost, že se o svůj postoj neváhal podělit v psaném textu a dokonce očekával, že ho čtenáři přijmou a budou se i smát dokazuje, že poněkud volnější mravy byly zřejmě blízké značné části tehdejší vyšší šlechty.

O Hynkovi z Poděbrad Martin Čapský jasně konstatuje, že: „Jeho skladby byly součástí dvorské literatury upevňující hodnotovou stupnici dvorského prostředí prostřednictvím utváření kulturní distance mezi výše urozenými a jejich okolím.“⁸⁸

Čapského článek dokazuje, že z Hynkova díla lze ještě stále čerpat mnoho podnětů pro další bádání, a to nejen v rámci literární historie, ale například i v rámci medievistiky.

---

⁸⁶ ČAPSKÝ, Martin. "ale jak se vození, hned mu tíže.": naplňování pohlavních rolí v básnické skladbě *Stesk na ženitbu* Hynka z Poděbrad. *Theatrum historiae*, 2017, 20, s. 31-45. ISSN 1802-2502. Dostupné také z: http://uhv.upce.cz/data/File/theatrumhistoriae/th20_2017.pdf. s. 33

⁸⁷ Tamtéž s. 34

⁸⁸ Tamtéž s. 34

6. Přehled vydávání díla Hynka z Poděbrad v průběhu 19., 20. a 21. století

V této kapitole poskytnu souhrnný seznam všech publikací, které byly vydány od dob objevení díla Hynka z Poděbrad a obsahovaly veškeré dostupné texty připisované Hynkovi, nebo alespoň jejich části. Výčet knih bude seřazen chronologicky od těch nejstarších po nejnovější. U všech publikací budu uvádět dostupné bibliografické údaje a také, které konkrétní části Hynkova díla jsou v nich obsaženy, popřípadě i další poznámky ke specifikům jednotlivých vydání a například i jejich důležitosti. Tento seznam mimo jiné poskytne přehled, jaké zdroje měli literární historikové k dispozici při svém bádání v různých obdobích.

Jak uvádí Jiří Pelán v poznámce u svého článku o *Neuberském sborníku*⁸⁹, po dílčích otiscích jednotlivých textů v 19. století byla sborníku věnována soustavná ediční pozornost až od 40. let 20. století. Vydávání díla Hynka z Poděbrad pak trvalo až do konce 20. století, bohužel ve století 21. se čtenáři zatím žádné samostatné publikace věnované textům z *Neuberského sborníku* nedočkali.

6.1. *Starobylá skládanie*, „Díl opožděný“, rok 1823, editor Václav Hanka

Již několik let po nalezení *Neuberského sborníku* Josefem Dobrovským vychází část díla Hynka z Poděbrad v edici *Starobylá skládanie* Václava Hanky (plánované vydání Hanka oznámil již v předmluvě ke čtvrtému dílu edice *Starobylá skládanie*, který vyšel v roce 1820). Prostřednictvím této několikadílné edice se snažil Hanka představit čtenářům výběr z děl starší české literatury a v duchu obrozeneckých snah tak dokazovat autonomní vývoj národní české literatury a poukazovat na kvalitní díla, která byla v minulosti českým jazykem napsána.

V předmluvě se Hanka pouze krátce zmiňuje o atribuci *Májového snu* Hynkovi, o osudech *Neuberského sborníku* a o osobnosti Hynka z Poděbrad.⁹⁰ Václav Hanka

---

⁸⁹ PELÁN, Jiří. Neuberský sborník a Hynek z Poděbrad. *Česká literatura*. 1996, **44**(5), s. 459.

⁹⁰ HANKA, Václav, ed. *Starobyla Skladanie: památka XII.-XV. stoletj. Djl opozdžený*. Praha: U Josefy Fetterlowé z Wildeubrunnu, 1823, s. 6-7.

považuje *Májový sen* za vynikající původní dílo, což je názor, který byl ovšem již nedlouho poté vyvracen (na základě podobnosti se skladbou obsaženou ve sborníku Kláry Hätzlerové).

Jak ovšem podotýká Čeněk Zíbrt v úvodu k vydání *Májového snu* z roku 1915, Hankovo vydání není příliš spolehlivé, jelikož obsahuje chyby při přepisu, a navíc kvůli cenzuře byly z této edice vypuštěny „v zájmu mravnosti“ určité pasáže.⁹¹ „Nevhodné“ pasáže byly pak nahrazeny jinými verši sepsanými profesorem Svobodou-Navarovským. Jeho autorské pasáže označuje například Zdeňka Tichá za bezduché „veršičky“, které obsahují hrubé jazykové chyby a porušují původní veršovou strukturu.⁹² Navíc se Václav Hanka dopustil té chyby, že v tomto vydání spojil dvě samostatné básně, první z nich byla později nazvána *Veršové o milovníku* a pouze druhá část později vycházela pod názvem *Májový sen*.

6.2. *Májový sen*, rok 1915, editor Čeněk Zíbrt

Čeněk Zíbrt se rozhodl vydat *Májový sen* „věrně“ podle *Neuberského rukopisu* (tedy podle jeho názoru na rozdíl od Hankova nespolehlivého vydání). Text opatřil navíc úvodem, ve kterém se nejen vymezuje vůči vydání Václava Hanky, ale také podává informace o Hynkově životě, zabývá se sporem o autorství Hynka z Poděbrad a souvislostí *Májového snu* se sborníkem Kláry Hätzlerové.⁹³ Při výkladu o Hynkově životě přepisuje Zíbrt i hodnocení jeho osobnosti Bohuslavem Hasištejnským z Lobkovic, sám Zíbrt zastává stanovisko, které pouze krátce shrnuje do věty, že Hynek byl „pravý syn své doby“.⁹⁴ V názoru na Hynkův autorský styl se Zíbrt shoduje s V. Nebeským v tom, že jej považuje za německý. Tento názor dokládá použitím shodných motivů, básnických obrátů a celkovou formou *Májového snu*. Sbírkou skladeb Kláry Hätzlerové považuje Zíbrt za Hynkův přímý pramen. Nicméně na základě argumentů Jaroslava Vlčka a Jana Jakubce Zíbrt rozhodně nepochybuje o autorství Hynka z Poděbrad, alespoň co se týče *Májového snu* (o autorství ostatních textů v *Neuberském sborníku* se nezajímá).

---

⁹¹ HYNEK Z PODĚBRAD. *Májový sen*. Editor Čeněk ZÍBRT. V Praze: J. Otto, 1915 s. 4

⁹² spisování slavného frejře str. 6

⁹³ Tamtéž s.22

⁹⁴ Tamtéž s. 10

6.3. *Veršové o milovníku a Májový sen*, rok 1929, editor Dr. František Krčma

V útlém neilustrovaném vydání Františka Krčmy následují po samotném textu stručné Poznámky, ve kterých najdeme pouze holý výčet opravených domnělých písařských chyb, uvedení vytržených listů a několik osvětlení významů slov.

Po Poznámkách následuje ještě Doslov předkládající čtenáři historii *Neuberského sborníku*, jehož autorství je bez pochyb přisouzeno Hynkovi. Zajímavé je, že toto vydání jako první od sebe odděluje dvě básně – *Májový sen* a *Veršové o milovníku*, jak už bylo zmíněno, předchozí edice tyto dva texty mylně spojovaly v jeden celek.

Krčma shrnuje v Doslovu všechny dosavadní vědecké poznatky, které byly učiněny. Přiklání se k názoru Viléma Pražáka, že Hynkova verze básní nebyla opsána z *Liederbuchu* Kláry Hätzlerové, ale že oba tyto texty mají nějakou společnou neznámou předlohu.

Dále je v Doslovu zmíněno první vydání dvou Hynkových básní Václavem Hankou. Krčma zjevně Hankův editorský styl příliš neobdivuje, naopak zdůrazňuje, že Hanka často text libovolně upravoval a navíc přiznal, že pod tlakem cenzury musel do původního znění básní zasáhnout i profesor V. A. Svoboda. Zajímavostí ovšem je, že podle Krčmy Hanka údajně podělil některé své literární přátele speciálními výtisky beze změn.

Hynek z Poděbrad je zde hodnocen jako “muž na svou dobu značně vzdělaný, jenž v politickém i soukromém životě hrál význačnou roli dobrodruha a světáka.”⁹⁵

6.4. *Traktátec o štěstí, kterýž má jméno Pán rady*, rok 1944, editor Josef Vašica

Útlá publikace menšího formátu s názvem *Traktátec o štěstí, kterýž má jméno Pán rady*, obsahuje pouze text z *Neuberkova sborníku* (původně nazvaný jednoduše „*O Štěstí*“) s působivou typografií Oldřicha Menharta doplněnou i barvenými iniciálami a

---

⁹⁵ HYNEK Z PODĚBRAD. *Veršové o milovníku a Májový sen od Hynka z Poděbrad*. V Praze: K. Janský, 1929, s. 65

s krásnými dřevoryty Antonína Strnadela. Text je doplněn pouze slovníčkem a poznámkou editora. Josef Vašica uvádí, že se podle něj jedná o alegorickou skladbu, která je původní českou prací a zabývá se látkou běžnou ve středověkém umění.⁹⁶ Autorství textu přisuzuje Vašica Hynkovi z Poděbrad, i když ne bez pochyb a bez udání příliš přesvědčivých a zevrubných důkazů. Dále Vašica rozebírá svou textologickou práci nad rukopisy, přičemž uvádí, že skladba *O Štěstí* se dochovala ve dvou vydáních, v tisku z roku 1505 a v *Neuberském sborníku* a dále rozebírá zvláštnosti těchto verzí. Důvodem k vydání textu bylo publikování plného znění této skladby, ke kterému od dob přepisů z 16. století nedošlo. V roce 1944 se navíc kvůli okolnostem života v Protektorátu Čechy a Morava ještě projevoval zvýšený zájem o národní českou literaturu a zvýšená snaha vydávat i díla starší české literatury.

6.5. *Boccacciiovské rozprávky*, rok 1950, editor Antonín Grund

Publikaci s názvem *Boccacciiovské rozprávky* připravil edičně Antonín Grund k vydání v roce 1950 a zařadil do ní dvanáct próz z *Neuberského sborníku*. Šlo o první souborné vydání všech překladových próz *Neuberského sborníku*. Editor přidal k textům pouze slovníček a svůj úvod. Grundův úvod je relativně dlouhý a podrobný a přináší zajímavý náhled na dílo Hynka z Poděbrad, proto je analyzován v kapitole Hynek z Poděbrad v literárněhistorickém bádání 20. století.

Boccacciiovské rozprávky vyšly v nakladatelství Orbis, v edici Staré památky literatury české. Při jejich přípravě pomáhal i A. Škarka a V. Šmilauer, a i proto jde po textologické stránce o kvalitní edici.

6.6. *Veršované skladby Neuberského sborníku*, rok 1960, editorka Zdeňka Tichá

Deset let po vydání próz z *Neuberského sborníku* Josefem Hrabákem edičně připravila k tisku veršované skladby ze sborníku Zdeňka Tichá. Sama v úvodu označuje svůj počín jako jakýsi „protějšek edice Grundovy.“⁹⁷ Tichá chtěla napravit situaci, kdy

---

⁹⁶VAŠICA, Josef, ed. *Traktátec o štěstí, kterýž má jméno Pán Rady*. Praha: Václav Pour, 1944. s. 37

⁹⁷TICHÁ, Zdeňka. *Veršované skladby Neuberského sborníku*. Editor Zdeňka TICHÁ. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1960, s. 6

dosud nevyšlo žádné kritické vydání všech básní sborníku jako celek. Do publikace zařadila tedy Tichá básně, které v tomto vydání nesou názvy *O ženitbě*, *Boj Štěstí s Neštěstím*, *Veršové o milovníku*, *Májový sen* a *Stesk na ženitbu*. Kromě zmiňovaných skladeb publikace obsahuje také Úvod a velice podrobný poznámkový aparát obsahující poznámky ediční, věcné poznámky ke kritice textu a slovníček. Je tedy patrné, že Zdeňka Tichá provedla pečlivou textologickou přípravu textů k vydání, což samozřejmě bylo o to těžší, že v *Neuberském sborníku* chybí několik stránek a básně tak nejsou dochovány v úplném znění. Ve svém erudovaném úvodu uvádí Tichá mimo jiné některé zajímavé poznatky a hypotézy, kterým jsem se podrobněji věnovala v kapitole pojednávající o vývoji poznatků o Hynkově díle v průběhu 20. století.

6.7. Spisování slavného frejře, rok 1978, editorka Zdeňka Tichá

Publikace, kterou edičně připravila v 70. letech Zdeňka Tichá, je ze všech vydání nejrozsáhlejší, jde o souborné čtenářské vydání *Neuberského sborníku*. Kromě fragmentární skladby *O Ženitbě* zde má tedy čtenář k dispozici celé dílo Hynka z Poděbrad, navíc jsou ještě připojeny i skladby *Naučení rodičům* a *Zrcadlo marnotratných*, které Tichá považuje za díla spřízněná s texty z *Neuberského sborníku* a označuje je jako součást „básnické školy Hynka z Poděbrad“⁹⁸.

Knih formátu A4 s pevnými deskami, relativně obsáhlým úvodem a množstvím dřevorytů Zdeňka Mézla vyšla ve velkorysém nákladu 33 000 kusů, a tak i z těchto údajů je zřejmé, že se jednalo o nejvýraznější pokus o propagaci díla Hynka z Poděbrad širší čtenářské veřejnosti. Vyplývá to i ze závěrečné věty úvodu, kde Tichá píše, že Hynkovo dílo se „dodnes pěkně a čte a je živou součástí dnešní kultury“⁹⁹. Toto tvrzení bylo ovšem spíše než konstatováním skutečnosti přáním autorky a odrazem její snahy Hynkovy texty čtenářům přiblížit.

---

⁹⁸ HYNEK Z PODĚBRAD. *Spisování slavného frejře*. Editor Zdeňka TICHÁ, ilustroval Zdeněk MÉZL. Praha: Mladá fronta, 1978, s. 10

⁹⁹ Tamtéž s. 10

6.8. *Boccacciovské rozprávky*, rok 1999, editor Michal Huvar

Na konci devadesátých let vyšlo vydání *Boccacciovských rozprávek*, které obsahuje 12 próz z *Neuberského sborníku*, ostatní básnické texty ze sborníku v něm obsaženy nejsou. Tato edice vychází z vydání Antonína Grunda, text byl nově přizpůsoben současným pravopisným normám, byl vypuštěn úvod Antonína Grunda a naopak přibýly poznámky a slovníček některých archaických slov. V poznámkách k tomuto vydání uvádí editor pouze základní informace o *Neuberském sborníku* a zmiňuje, že autorství textů se přisuzuje Hynkovi z Poděbrad¹⁰⁰, o jeho životě nebo hodnocení jeho osobnosti tu ovšem nepadne ani zmínka. Edice Michala Huvara se zřejmě snaží přiblížit dílo Hynka z Poděbrad (tedy alespoň jeho část) širšímu čtenářskému publiku. Pokud nebereme v potaz otiskování menších ukázek z Hynkova díla, pak je toto dvacet let staré vydání nejnovější publikací obsahující texty Hynka z Poděbrad.

Toto vydání se ovšem dočkalo dost negativního přijetí, alespoň co se týče názoru Jana Malury, jehož poznatky k této edici jsou uvedeny v kapitole Hynek z Poděbrad v literárněhistorickém bádání 21. století.

6.9. Shrnutí

Během vytváření přehledu prozatímního vydávání textů z *Neuberského sborníku* vyšlo najevo, že v první Hankovo vydání části Hynkovy básnické tvorby bylo sice záslužné, ale ne příliš spolehlivé.

Dále je zřejmé, že většinou vycházely pouze některé části *Neuberského sborníku* a jeho plné znění má čtenář k dispozici pouze v publikaci *Spisování slavného frejře* Zdenky Tiché. Z celkem osmi publikací se ve čtyřech z nich objevilo Hynkovo básnické dílo, v jedné knize vyšla Hynkova autorská próza, dvakrát byly vydány Hynkovy překlady Boccaccia a jednou vyšlo jeho dílo souborně.

---

¹⁰⁰ HYNEK Z PODĚBRAD a Antonín HUVAR. *Boccacciovské rozprávky*. 2. vyd. Editor Antonín GRUND. Brno: Print-Typia, 1999, s. 121

Jak jsem již zmínila v úvodu této kapitoly, ve 21. století bohužel ještě nevyšla žádná samostatná publikace obsahující alespoň část Hynkova díla. Je tedy pravděpodobné, že pokud se v druhé polovině minulého století podařilo zvýšit zájem čtenářů o dílo Hynka z Poděbrad, pak ve století současném tento zájem může pravděpodobně zase opadat.

7. Závěr

Cílem této magisterské diplomové práce bylo poskytnout vyčerpávající přehled o literárním bádání zaměřeném na dílo Hynka z Poděbrad v průběhu třech století, tj. od doby jeho nálezu až do současnosti. Snahou bylo zjistit, jak se názory na dílo knížete z Poděbrad vyvíjely, na co se vědci především zaměřovali a zda se ve svých závěrech shodovali nebo rozcházeli. Práce se také věnuje různým vědeckým přístupům, které se do odborných článků a publikací o *Neuberském sborníku* promítaly skrz jednotlivé literární znalce, kteří často podléhali určitému dobovému myšlení o (starší) české literatuře.

Postupovala jsem tak, že jsem shromáždila všechny dostupné materiály k tématu mé práce, všechny jsem prostudovala a do jednotlivých kapitol jsem roztřídila nejdůležitější poznatky, které se v průběhu bádání učinily. Při shrnutí příspěvků k bádání o *Neuberském sborníku* z určitého období jsem přihlížela i ke kontextu stavu tehdejší literární vědy, respektive k tomu, zda byla právě výrazněji ovlivňována nějakým vědeckým proudem či ideologií.

Zjistila jsem, že předmět zájmu a způsob uvažování o textech Hynka z Poděbrad se v různých obdobích diametrálně odlišoval. Literární vědci se velice často vymezovali vůči tomu, jak se o díle psalo v předchozím období a v některých názorech se často výrazně rozcházeli i současníci. Nicméně přesto lze vyvodit několik faktů, na kterých se většina vědecké obce shodovala. Na druhou stranu existují i problematická témata, ke kterým existuje několik neslučitelných závěrů.

V 19. století sice Josef Dobrovský našel *Neuberský sborník* a podal o něm zprávu (spíše odborné) veřejnosti a Václav Hanka poprvé vydal část Hynkova básnického díla, ale na poli literární vědy se mnoho významných poznatků neučinilo. V tomto období se spíše obrozenci snažili právě objevovat nová díla a poté rozšiřovat povědomí o památkách české literatury a snažit se vyzdvihovat jejich kvalitu. Postupem času se také začali objevovat různé příručky o dějinách české literatury, ve kterých Hynek z Poděbrad většinou nechyběl, ačkoliv hodnocení jeho osoby a díla v nich často nebylo příznivé.

Patrnou změnu vědeckého přístupu lze vnímat až u pozitivistů, kteří poskytovali o problematice více informací, přesto se ale také ještě nepouštěli do hlubších analýz.

Většina skutečně přínosného bádání tedy proběhla ve 20. století. Bylo to právě tehdy, kdy se někteří literární vědci skutečně ponořili do studia Hynkova díla a publikovali o něm rozsáhlejší studie. V době normalizace v Československu bylo sice i bádání o *Neuberském sborníku* očividně poznamenáno dobovou ideologií, ale naštěstí jen velmi okrajově a lze rozhodně říci, že vědci nijak své závěry kvůli tomu neměnili.

Ve 21. století naopak zájem odborníků prozatím spíše opadl a také se současní čtenáři nedočkali zatím ani jediné edice díla Hynka z Poděbrad.

Jedním z hlavních témat bádání o *Neuberském sborníku* byla jeho atribuce právě Hynkovi z Poděbrad. Jako první texty ze sborníku knížeti přisoudil již Dobrovský a velká většina odborníků se od té doby shoduje, že Hynkovo autorství celého sborníku je velice pravděpodobné. Postupem času se badatelé snažili o tom podat důkazy vycházející jak z obsahu (zejména Vilém Pražák), tak z formy (zejména Zdeňka Tichá) díla.

Dílčí oblastí zájmu některých badatelů bylo i spojování dvou básní Hynka z Poděbrad (*Májový sen* a *Veršové o milovníku*) s básněmi obsaženými v Liederbuchu Kláry Hätzlerové. Tuto souvislost objevil Václav Nebeský již v 19. století. Ve 20. letech 20. století ale ve své disertaci Vilém Pražák zjistil, že básně Kláry Hätzlerové nebyly zřejmě Hynkovou předlohou, jak si Nebeský myslel, ale že obě verze měly pravděpodobně jeden společný, dosud neznámý zdroj. Tento názor od té doby nikdo nevyvrátil.

Nicméně tématem, které vzbuzovalo hodně pozornosti a jehož rozbor zabíral velkou část mnoha statí a článků, byla souvislost díla Hynka z Poděbrad s renesanční literaturou. Zároveň tato problematika představovala velký bod střetu a názory i těch největších odborníků jsou v tomto ohledu neslučitelné.

Část literárních historiků se přiklání k tomu, že přinejmenším nějaká část *Neuberského sborníku*, nebo alespoň způsob výběru povídek z *Dekameronu* je do jisté míry renesanční. Zastánci hledání prvků renesančnosti v díle Hynka z Poděbrad byli především Zdeňka Tichá a Jaroslav Kolár.

Naopak odpůrci přiřazování díla Hynka z Poděbrad k renesanční literatuře byli hlavně Jiří Pelán a Jan Lehár.

V neposlední řadě se v odborných pracích objevovali i pasáže popisující historickou osobnost Hynka z Poděbrad a tato hodnocení často ovlivňovala i posuzování kvality a celkové hodnoty jeho díla. Zejména v 19. století se zdůrazňovala jeho špatná morálka, zejména jeho manželská nevěra a dluhy, ale i přestup na jinou víru. Spíše až ve 20. století se dobové záznamy o jeho údajných prohřešcích začaly vnímat v kontextu doby a uvádět na správnou míru. Nicméně v případě knížete Hynka vždy bylo dílo úzce spojováno s osobou autora a téměř nikdo nebyl schopen vnímat objektivně samotné texty bez ohledu na sympatie či nesympatie k postavě spisovatele, ačkoliv zpráv o něm se nedochovalo valné množství, a tak je těžké zpětně určit, jaký vlastně Hynek byl.

Co se týče umělecké kvality a celkové hodnoty *Neuberského sborníku*, názory se také značně rozcházejí, někteří badatelé ale byli schopni dost přesvědčivě dokázat, že dílo Hynka z Poděbrad by jistě nemělo být zapomenuto a je hodno nejen vědecké pozornosti. Bohužel i přes snahy dostat toto dílo více do povědomí veřejnosti je nutno konstatovat, že v poslední době je tendence spíše opačná, nevycházejí žádné edice Hynkova díla, ani mu odborníci nevěnují příliš svého zájmu.

8. Anotace

Jméno a příjmení:	Eva Nováková
Vysoká škola:	Univerzita Palackého v Olomouci
Název fakulty:	Filozofická fakulta
Název katedry:	Katedra bohemistiky
Název diplomové práce:	Dílo Hynka z Poděbrad v literární historii 19., 20. a 21. století
Jméno vedoucího diplomové práce:	Mgr. Jana Kolářová, Ph.D.
Počet znaků:	108 471
Počet příloh:	0
Počet titulů použité literatury:	34
Klíčová slova:	Hynek z Poděbrad Neuberský sborník česká renesanční literatura Májový sen české překlady Dekameronu česká literární historie

Anotace diplomové práce

Magisterská diplomová práce se zaměřuje na literárněhistorické bádání o díle Hynka z Poděbrad, které se zachovalo v takzvaném Neuberském sborníku. Shrnuje veškeré poznatky, které byly na toto téma učiněny a podává celkový přehled veškerého dosavadního vědeckého poznání týkajícího se literárního díla knížete Hynka z Poděbrad. Tato práce rozebírá klíčové poznatky ohledně atribuce Neuberského sborníku. Také zkoumá, jak byl mezi odborníky hodnocen vztah textů ze sborníku s renesanční literaturou. Uvádí také názory odborníků na uměleckou hodnotu díla. Podává se zde komplexní přehled vývoje myšlení o textech knížete z Poděbrad napříč staletími.

9. Resumé

The main subject of this master's thesis is the works of Hynek of Poděbrady in literature history of the 19th, 20th and the 21st century. The opening chapters maintain basic information and characteristics of the life of Hynek of Poděbrady and of his poems, prose, and translations from Giovanni Boccaccio's famous *The Decameron*.

All of Hynek's works were found in the 19th century in so called Neuberk's Anthology. Many Czech literary scholars have devoted themselves to the topic of Neuberk's Anthology since. Interest in the works began to rise as early as the 19th century, when some of Hynek's poems were firstly published. At that time, many connoisseurs of old Czech literature mentioned Hynek and his work in their reviews, but there were no comprehensive analysis yet. Nevertheless, some important facts have been clarified and are reviewed in this work.

The majority of important extensive articles were written in the 20th century. In this master's thesis it is written about what different experts discovered, what they agreed and disagreed on. One of the main points was Hynek's authorship, which has not been much questioned and is now taken as a fact. Another was the connection of the work with Renaissance literature and with a certain German anthology of Klára Hätzlerová. Experts also evaluated the overall artistic quality and value of the literary work.

A separate chapter is also devoted to articles on Hynek from the 21st century, but interest in this topic has unfortunately already declined since the 20th century ended.

There is also a chapter focused on the complete summary of publishing Hynek's texts in Czech Republic.

At the end of the thesis there is an overview of all the findings about the Neuberk's Anthology and a general opinion of literary experts on the value of the works of Hynek of Poděbrady.

10. Seznam literatury

10.1. Historický a literární kontext

ČERNÝ, Václav. *Soustavný přehled obecných dějin literatury naší vzdělanosti. 2, Podzim středověku a renesance*. Vyd. 1. Jinočany: H & H, 1998. 492 s. ISBN 80-86022-30-7.

FELCMAN, Ondřej, Radek FUKALA, Vladimír HRUBÝ, et al. *Poděbradové: rod českomoravských pánů, kladských hrabat a slezských knížat*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Šlechtické rody Čech, Moravy a Slezska, svazek 6. ISBN 978-80-7106-949-2.

GARIN, Eugenio (ed.). *Renesanční člověk a jeho svět*. přeložila Jiřina NĚMCOVÁ. Praha: Vyšehrad, 2003, 279 s. ISBN 8070216530.

MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích (1471-1526)*. (2), Šlechta. Praha: Academia, 1994, 230 s. ISBN 8020003568.

PALACKÝ, František. *Dějiny národu českého v Čechách a na Moravě. Díl 5, Věk Jagellonský: kralování Vladislava II. a Ludvíka I. : od roku 1471 do 1526*. 4. vyd. Editor Bohuš RIEGER. Praha: Bursík & Kohout, 1895, 598 s.

TRÁVNÍČKOVÁ, Markéta. Zdeňka Tichá. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 30. 5. 2006 [cit. 2019-12-05]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=580&hl=Zde%C5%88ka+Tich%C3%A1>

10.2. Literárněhistorické bádání 19. století

SABINA, Karel. *Dějepis literatury československé staré a střední doby*. V Praze: Nákladem Al. Štorcha, 1866, 948 s.

ŠAFAŘÍK, Pavel Josef. *Dejiny slovanského jazyka a literatúry všetkých nárečí*. Přeložil Valéria BETÁKOVÁ, přeložil Rudolf BETÁK. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1963, 601 s

ŠEMBERA, Alois Vojtěch. *Dějiny řeči a literatury české*. Vyd. 3. Ve Vídni: Nákladem spisovatelovým, 1869, viii, 578 s.

VLČEK, Jaroslav. *Dějiny české literatury*. Prvního dílu část první, Od nejstarších dob až po "věk zlatý". V Praze: Nákladem Jednoty českých filologův, 1897, 428 s.

10.3. Literárněhistorické bádání 20. století

EXNER, Milan. *Hynek z Poděbrad a problém umělecké formy*. Tvar, 1993, 4(5), s. 5. ISSN 0862-657X. Dostupné také z: <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=Tvar/4.1993/5>.

FLAJŠHANS, Václav. *Písemnictví české slovem i obrazem od nejdávnějších dob až po naše časy*. Praha: Grosman a Svoboda, 1901, 766 s.

JAKUBEC, Jan. *Dějiny literatury české. I, Od nejstarších dob do probuzení politického*. 2. vyd. Praha: Nákladem Jana Laichtera, 1929, xix, 986 s.

KOLÁR, Jaroslav a JIROUŠKOVÁ, Lenka, ed. *Návraty bez konce: studie k starší české literatuře*. Vyd. tohoto souboru 1. Brno: Atlantis, 1999. 358 s. ISBN 80-7108-190-6.

NOVÁK, Arne a Jan Václav NOVÁK. *Přehledné dějiny literatury české: od nejstarších dob až po naše dny*. 5. vyd. Brno: Atlantis, 1995, 1804 s. ISBN 8071081051.

PELÁN, Jiří. *Neuberský sborník a Hynek z Poděbrad*. Česká literatura, 1996, 44(5), s. 459-479. ISSN 0009-0468. Dostupné také z: <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=CesLit/44.1996/5>

PRAŽÁK, Vilém. *Neuberkův sborník a Májový sen: příspěvek k poznání české poesie v XV. století a zvláště literární činnosti Hynka z Poděbrad*. Bratislava: Universita Komenského, 1924, 83 s., Sborník filosofické fakulty University Komenského v Bratislavě.

TICHÁ, Zdeňka. *Veršované skladby Neuberského sborníku*. Editor Zdeňka TICHÁ. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1960, 149 s.

TICHÁ, Zdeňka. *Dvě kapitoly o básnickém díle Hynka z Poděbrad*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1964, 77 s. Rozpravy Československé akademie věd. Řada společenských věd, roč. 74, seš. 1. ISBN (Brož.):.

TICHÁ, Zdeňka. *Staročeské básně složené bezrozměrným veršem (2. polovina 15. století do 17. století)*. Praha: Ústav pro čes. lit. ČSAV, 1969. 121, [1] s.

TICHÁ, ZDEŇKA. "Příspěvek k Poznání Osobnosti Hynka z Poděbrad." Česká Literatura, vol. 19, no. 3/4, 1971, pp. 216-232. JSTOR, www.jstor.org/stable/42707940.

TICHÁ, Zdeňka. *Cesta starší české literatury*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1984. 295 s. Pyramida. Encyklopedie

TROST, Pavel a Jaromír POVEJŠIL. *Studie o jazycích a literatuře*. Editor Jaromír POVEJŠIL, přeložil Jaromír POVEJŠIL. Praha: Torst, 1995, 519 s. ISBN 8085639505.

10.4. Literárněhistorické bádání 21. století

ČAPSKÝ, Martin. "ale jak se vození, hned mu tíže.": naplňování pohlavních rolí v básnické skladbě Stesk na ženitbu Hynka z Poděbrad. *Theatrum historiae*, 2017, 20, s. 31-45. ISSN 1802-2502. Dostupné také z: http://uhv.upce.cz/data/File/theatrumhistoriae/th20_2017.pdf

MALURA, Jan. "Místo koně na paní jezdil". *Tvar*, 2000, 11(16), s. 20-21. ISSN 0862-657X. Dostupné také z: <http://archiv.ucl.cas.cz/?path=Tvar/2000>.

LEHÁR, Jan-Stich, Alexandr-Janáčková, Jaroslava-Holý, Jiří *Česká literatura od počátků k dnešku*. Jan Lehár, Alexandr Stich, Jaroslava Janáčková, Jiří Holý. 2., dopl. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. 1078 s.: il. (Česká historie; 4) [dotisk 2004] ISBN:80-7106-619-2

VYKOUPIĽ, Libor. *Májový sen Hynka z Poděbrad*. Host, 2012, 28(5), s. 25. ISSN 1211-9938. Dostupné také z: <https://wayback.webarchiv.cz/secure/https://casopis.hostbrno.cz/archiv/2012/05-2012/majovy-sen-hynka-z-podebrad>

10.5. Vydávání díla Hynka z Poděbrad

HANKA, Václav, ed. *Starobyla Skladanie: památka XII.-XV. stoletj. Djl opozděný*. W Praze: Josefa Fetterlowá z Wildenbrunnu, 1823. xii, 252 s.

HYNEK Z PODĚBRAD. *Májový sen*. Editor Čeněk ZÍBRT. V Praze: J. Otto, 1915 s. 74

VAŠICA, Josef, ed. *Traktátec o štěstí, kterýž má jméno Pán Rady*. Praha: Václav Pour, 1944. s. 44

HYNEK Z PODĚBRAD. *Boccacciiovské rozprávky*. Editor Antonín GRUND. Praha: Orbis, 1950, 142 s

HYNEK Z PODĚBRAD a Antonín HUVAR. *Boccacciiovské rozprávky*. 2. vyd. Editor Antonín GRUND. Brno: Print-Typia, 1999, 134 s. ISBN 8090270360.

Spisování slavného frejře. Editor Zdeňka TICHÁ, ilustroval Zdeněk MÉZL. Praha: Mladá fronta, 1978, 156 s. ISBN (Váz.).

HYNEK Z PODĚBRAD. *Veršové o milovníku a Májový sen od Hynka z Poděbrad*. V Praze: K. Janský, 1929. 70, [II] s. Knihovna Stožár; Sv. 12